

Duho vno življenja

JULIJ 1976

LA VIDA ESPIRITUAL

BUENOS AIRES

Nuestra fe, hoy

Siempre ha sido difícil creer. Recordemos aquel pasaje del Evangelio donde se nos dice: A pesar de los muchos signos que Jesús hizo en su presencia, ellos no creyeron en El (Jn 12, 37). En cada época, la fe ha encontrado nuevas dificultades. Tal vez, actualmente estas dificultades hayan aumentado. Sin embargo, no son insuperables. Más aún, pueden convertirse en una ventaja para creer mejor, de manera más adulta y menos convencional. ¿Y no es así como usted quiere creer?

A medida que van desapareciendo las “estructuras” religiosas de la sociedad, puede y debe ir creciendo la fe de los individuos y de las comunidades creyentes. Una fe cada vez menos impuesta por el ambiente, y más aceptada por convicción. No se trata de negar absolutamente el valor de las “estructuras” religiosas como medio para despertar y sostener la fe. Pero, ¿acaso estas “estructuras” no se convierten también, a veces, en pantallas que disimulan la falta de fe, o por lo menos, de su estancamiento y su rutina?

Se puede creer todavía, a pesar de que muchas cosas parecerían indicar lo contrario. Hay un porvenir para la fe religiosa, y concretamente para la fe cristiana. Pero a condición de que esta fe —manteniéndose íntegra— se exprese en un lenguaje actual, se adapte al nuevo ritmo de la humanidad y sepa interpretar “los signos de los tiempos”: porque también a través de esos signos, Dios nos sigue hablando y se sigue manifestando.

La única fe que puede seguir teniendo vigencia es la que se encarna en la vida. La que no nos hace refugiarnos en una seudoreligiosidad sentimental, la que no da espaldas a lo temporal y a lo material, la que no es indiferente a los gozos, a las lágrimas y a las esperanzas de los hombres.

(Continuará)

Na 1. strani platnic:

Vrhnika. Sveta Trojica, zgrajena v baročnem slogu okoli 1630, restavrirana v letih 1870 do 1871. Poleg farne cerkve sv. Pavla Ivan Cankar v svojih spisih največkrat omenja Sveto Trojico

Nasa svetisca

Govorimo o krščanskih družinah, katerih trdni temelj je zakon. Teden za tednom ženini in neveste stopajo k božjemu oltarju, proseč božjega blagoslova, ki se razlije v njihovo življenje po zakramentu sv. zakona. Njih korak usmerjata vera v moč zakramenta in upanje v božjo dobroto Njega, ki je prišel na svet, „da bi imeli življenje in ga imeli v izobilju.“

Če se v vseh družinah ne pokaže božji blagoslov, gotovo ni kriv zakrament, ampak zakonci sami in razmere, v katerih živijo.

Če Bog utrjuje zakon in njegovo življenje z milostjo zakramenta, ni rečeno, da bo vse delo opravil On, temveč mora sodelovati človek tako, da sam stori vse, kar more, in se varuje tega, kar blagoslov ovira.

Najprej je potrebno, da zakonci spoštujejo zakon, ki je božja in jima rekel: „Rodita in se množita ter napolnita zemljo“ (1 Mojz ustanova, po odločbi Boga samega, ki je blagoslovil Adama in Evo 1, 28). In Kristus je potrdil: „Zaradi tega bo mož zapustil očeta in mater in se pridružil svoji ženi in bosta oba eno telo... Kdor odslovi svojo ženo in se oženi z drugo, prešuštvuje“ (Mt 19, 5. 9).

Poskrbeti morata poročenca za medsebojno ljubezen, ki je med človeškimi sredstvi najtrdnejši temelj zakona in družine. Ta ne pride sama od sebe, za njo se je treba potruditi, žrtvovati, saj je že Nietzsche rekel: „Drugega bo grizel tisti, ki sebe ni znal použiti v samotni odpovedi.“ Ker večkrat zmanjka prav danes te ljubezni, se zakonci ločijo in sklepajo nove nepostavne zakone ter iščejo nove ljubezni. Ker pa gredo tudi v te nove zveze iskat večinoma le vsak samega sebe, gredo taki zakoni ponovno narazen za sklepanje naslednjih. Trpita ob tem zakonca in njuni otroci. Ljubezen ne temelji prvenstveno na telesni simpatiji, temveč na duhovni skupnosti, ki traja tudi tedaj, ko žar prve mine.

Otroci so utelesena ljubezen očeta in matere ter druga vez zakona in družine. Nakladajo žrtve, ker omejujejo svobodo in lagodnost, zato se jih moderni zakonci, če gledajo le na sebe, bojijo in izogibajo, včasih na grešen ali celo prav zločinski način. II. vatikanski koncil je poudaril odgovorno očetovstvo in materinstvo. To vključuje pravico staršev, da po svoji vesti pred Bogom določijo število svojih otrok, ki jih bodo mogli prehraniti in vzgojiti. Vendar naš čas doka-

zuje, da grešno odločevanje o številu otrok ne nosi blagoslova zakoncem. Zakonci, ki po svoji krivdi ne bodo imeli otrok, so v veliki nevarnosti, da bodo šli narazen.

Bog je s svojo milostjo zakon začel in On ga bo tudi z milostjo ohranil. Zato bodo zakonci poskrbeli za pravo mesto Bogu v svoji družini; ne bodo ga naredili za odsotnega velikega Nepoznanca. Prvo dobro jutro naj v družini velja Bogu in zadnja lahko noč Njemu, večkrat čez dan pa dober dan.

Sveta opravila krščanskega življenja naj zakonci izvršujejo skupaj z otroki: skupaj naj se udeležujejo nedeljske maše, skupaj naj prejemajo sv. zakramente. Najmočnejši element vzgoje je za otroke zgled staršev ne le v delu, ampak posebej tudi v molitvi in zavestnem izvrševanju vsakdanjih dolžnosti. Kriza vere je kriza družine in tudi obratno: kriza družina je kriza vere. Če starši izpolnijo 1. božjo zapoved, bodo otroci izpolnili tudi četrto; isto velja za 6. zapoved. Nobenega dejanja ni mogoče izolirati v družini, saj za to veljajo Jezusove besede: „Moj Oče, ki vidi na skrivnem, ti bo povrnil“ (Mt 6, 6).

A. O.

Tkanina revna sem

Tkanina revna sem, raztrgan prt,
pokápan z voskom umirajočih zvezd,
ki padajo od Tvojih miz v šelest
polnočnih ur in se solzečih trt.

Položi me čez mrzli prag svetišča,
da vsaj od daleč slutil bom željé,
ki Tvoje dobro polnijo srce,
razgrni me prek svojega dvorišča.

Naj čezme k Tebi hodijo ljudje,
naj mi obraz oskrunijo noge,
ubogih mojih bratov noge gnojne.

In ko mi bodo sanje spet spokojne,
ne splaši v mojem vrtu zlatih ptic,
ki spale bodo v ognju perotnic.

France Balantič

Za novo setev in novo žetev

Naravnemu prirastku mladega rodu, ki ga zaznamuje naša skupnost, mora tudi odgovarjati sposobnost skupnosti, nuditi temu rodu v današnjih okoliščinah program, ki jo bo vključeval v skupnost in jo prižehl nase. Program bodi usmerjen v jačenje verske in narodne skupnosti.

Listina o Cerkvi, izdana na II. Vatikanskem zboru, govori o verskih skupnostih. Pa tudi nedavno izdano papeževo pismo o „Oznajevanju evangelija“, ki ga mu je predložila škofovska sinoda,

omenja verske skupnosti v Cerkvi.

„Bog je hotel ljudi posvečevati ne posamič in brez vsakršne medsebojne zveze, temveč jih je hotel narediti za ljudstvo.“ pravi konstitucija. Ali je kaj bolj naravnega, da se ljudstvo, ki roma v nadnaravo, posluži danega orodja in poti, ki so zemeljske skupnosti in narodi? Cerkev v malem, v edinici, kakor je tudi naša slovenska skupnost, tudi predstavlja del Kristusovega skrivnostnega telesa in je prav tako resnična

Žegnanje v Slovenski hiši v nedeljo 30. maja 1976 se je začelo v spominski cerkvi Marije Pomagaj. Na sliki msgr. Anton Orehar govori zbranim rojakom (foto Ivan Makovec)

kakor ostalih 500 in več milijonov katoličanov, ki tvorijo svoje župnije, skupnosti in škofije. Prav taka mora biti skupnost bratov, ki so v stiku med samim seboj in z Bogom, pa preko škofov s papežem, da tako sestavlja enoto svetovne Cerkve. Razviti nam je to edinico, uteleševati v njej božjo milost iz roda v rod, pa na način, ki ga razmere narekujejo in zahtevajo, da se spolnjuje to, kar naroča sv. Pavel: „drug drugemu pomagati k zveličanju“ in „v vsem rasti v Njem, ki je naša glava, Kristus“. Skupnost ima sredstva, ki niso velika, a mala, kot so, so naša in ljubljena po nas. S temi sredstvi smo že dokazali, da hočemo živeti kot odrasli in odgovorni sami zase. To voljo moramo prelitati v naš mladi rod, da bo s tem podedoval največje, kar mu moremo dati — voljo slovenskih katoliških svobodnjakov, ki so nekoč pred leti zaradi pritiska brezbožnega nasilja morali oditi v svet. Iz vere je bilo begunstvo, z vero je naša skupnost rastle, za vero mora živeti naprej. To je bistvena značilnost naše male „krajevne ali ne-krajevne Cerkve.“ S tem bistvenim znakom bogatimo celotno Kristusovo Cerkev, za kar so najbolj otipljivi dokazi, akoravno ne edini, tudi misijonarji, ki jih je naša mala Cerkev dala drugim krajevnim Cerkvam.

Življenje Cerkve in vsake cerkvene skupnosti je prvenstveno izraženo v oznanjevanju evangeli-

ja in lomljenju evharističnega kruha. Tako se neprenehoma prenavljamo, sami in z nami mladi rod, ki se preko telesnih roditeljev in duhovnih očetov vceplja na isto trto, Kristusa.

Kristjani se v veri in v skupnosti prenašamo; če trpi en ud, trpe z njim vsi udje; če je en ud v časti, se z njim vesele vsi udje! Nikdar ne prenehamo s prenavljanjem in pokoro, ker smo vedno in bomo z drugimi vred zmeraj grešniki. Naša vera se odkriva v medsebojnem tvarnem in duhovnem podpiranju, v vzajemnosti, v priznavanju naših cerkvenih oblasti, pri obredih in bogoslužju, v grajenju svetišč in podpori tiska, v boli naših bolnih in v moči mladih, v preudarnosti starejših in nežnosti žena, v žalosti nekdanj preganjenih in ponosu preganjenih, v načrtih za bodoče in v razglabljanju preteklosti — v vsem tem je vera naše skupnosti in kdo drugi kot mi sami z mladim rodom more izdelati podobno v mojstrovino?

Žetev je velika, ker so sejanci preteklosti obilno sejali, ker je Bog stalno dajal rast. Sedanja verska skupnost mora biti delavec, ki bo pravočasno povezal klasje v snope, katerih seme bo služilo zopet za nove setve in nove žetve.

Vsaka generacija začenja znova svojo odrešenjsko pot ob podpori zgodovine in prejšnje generacije. Hoditi mora na svojo pest, odločati se mora za Boga po svoji

Cerkev Marije Pomagaj med žegnanjsko mašo v nedeljo 30. maja 1976

glavi in srcu. Od vekomaj je to božja volja, od katere Bog ne odstopa niti za ped. Zato je neizpodbitno, da je bodočnost našega mladega rodu v njegovih lastnih rokah in mladina se rešuje po mladini.

Naš mladi rod naj stopi najprej v zvezo z občestvom svetih. To so naši mučenci, preganjani zaradi izpovedovanja vere; naši javni delavci v svojem krščanskem idealizmu; molitvene duše, raztresene po naših domovih. Svetost te skupnosti, ki jo tudi gnjavi greh, pa se znova in znova očiščuje, je prispevek k svetosti cele Kristusove Cerkve. Ko bo mladi človek našega rodu zautripal s tem občestvom svetosti, se mu bodo razgrnile razsežnosti in mož-

nosti programov, za katere ne bo več v zadregi, kajti zakladi preteklosti se bodo prelili v ravnanje sedanjosti in iz te bo krščanska modrost zagledala vizije bodočnosti.

Stavba vzgoje mladega rodu naj bo usmerjena v dosego prepričanih in samostojnih kristjanov, gorečih apostolov in sposobnih vodnikov. Prepričan kristjan je na svoji poti odločen, a ne nasilen; naravnani na cilj, a ne brezobziren do brata; živi za svoje namene, a ne prezira stvarnosti. Prepričanost o lastni moči zmore preplavati reko kljub zanašanju, namišljena moč nas pušča na bregu.

Apostolska vzgoja ni nekaj za priboljšek, temveč bistvena se-

stavina kristjana. Ko bo naša mladina prešinjena in prežeta z apostolsko zavestjo, bo moč skupnosti nezadržna in njen vpliv v vseh smereh, ki bo zamogel tudi čez oceane.

Svet ženejo strokovnjaki, strokovnjake pa voditelji. Skupnost potrebuje obojih. Čim večje so potrebe, bolj so potrebne pravilne rešitve, ker se problemi zapletajo. Te nam morejo reševati strokovno izvežbani ljudje na vseh področjih: duhovniki, umetniki, pisatelji, filozofi, zgodovinarji, psihologi, vzgojitelji, učitelji, profesorji, vaditelji, politiki, javni delavci. Teh poklicev se slovenskih ne da kupiti, skupnost jih mora dati iz sebe, izučiti s tujo pomočjo, če potrebno. Slovensko se mora vzgojiti njihovo srce, ki mora s skupnostjo rasti in utripati.

Narodi in skupnosti potrebujejo voditeljev — ljudi, ki s svojim vplivom premikajo kretnice usode človeških rodov. Voditeljska služba ni čast, temveč dolžnost, kljub nepriljubljenosti ali zavračanju. Voditeljsko dolžnost imata oče in mati v družini, učitelji in vzgoji-

telji v šoli, kulturniki in znanstveniki, duhovniki in politiki, pisatelji in javni delavci. Mladina je obvezna premišljevali o svojih voditeljskih dolžnostih, ne samo o svojih sposobnostih, usposobljenosti in koristnosti.

Prepričanih kristjanov, gorečih apostolov in sposobnih voditeljev zahteva naša verska in narodna skupnost. Je to program, ki zahteva polno dela, študija, naporov in odločnosti, ki more zajeti vso našo mladino v idealizmu in svežini. Vzgoja in oblikovanje je dolžnost narodov, če hočejo kot taki živeti! Vzgoja mora težiti bliže Bogu in narodu, kar pomeni napredek na duhovnem področju. Mislimo za naprej, delajmo za naprej, tako nas sedanjost ne bo utrujevala in izčrpavala. Bodočnost nas bo navduševala, verska skupnost bo zažive-la z mladimi rodovi spet in spet in tako bomo v njej laže revni, laže bolni, laže bomo tudi umirali. Pa bomo tudi bogatejši, bolj zdravi, z več življenja.

Milan Magister

Pri nas doma ni bilo pobožnjaštva, ne tistega mrkega, židovskega, ki ne rosi v vdano srce ljubezni božje, temveč vtepa s palico božji strah. Bili smo globoko verni; ne samo v menih, v nas vseh je ostal ter ostane pač do konca dni skrit oltar, pred katerim darujejo čiste misli ob veselih in žalostnih urah. Še pozno, ko me je bila že vsega opredla tuja učenost, ko se mi je bilo srce že vse razbolelo od soparnega spoznanja, se je mnogokdaj zganilo v srcu, kakor neizrekljivo sladek in gorek spomin, kakor tiha otroška molitev.

Ivan Cankar

Vetrinjsko polje

Slovo od Vetrinja

Morda se spomniš, prijatelj, krasnega poslovilnega koncerta, ki je bil neko nedeljo popoldne na grajskem dvorišču. Slovenski ljudje so se poslavljali od Vetrinja. Ob poslovilnem govoru dr. Joža Basaja si morda skrili oči. Bilo ti je hudo. Zdaj so pota vodila naprej.

Gledal si polje, ki je ležalo pred teboj. Tu si živel dva meseca. V dveh mesecih si preživel več kako mnogi v desetih letih. Mogoče bi mogel zapisati: več kakor mnogi v sto letih. Z ljubeznijo si se oklenil že vsake stvari na tem polju. Ljub ti je bil vsak prostorček, vsak bil, vsak grm. Cerkev ti je bila dom. Stara poslopja so ti budila preteklost. S sklenjenimi rokami se je nekoč tu sprehajal beli menih, molil in z očmi božal to zemljo. Zdaj ti hodiš po njegovih stopinjah. Koliko stoletij je vmes! Kako je čas čudovit, kajne? Osem stoletij se stisne v en sam dan.

Vigilije so nekoč v zboru peli menihi v tej cerkvi; korak je grmel med stebri. Zdaj je dva meseca vekala tvoja molitev.

Marija
Zmagovalka
v glavnem
oltarju
vetrinjske
cerkve
(Rezbarija
iz l. 1622)

In zdaj odhajaš. Naprej. Ne veš, ali te bodo stisnili kam med gore ali boš morda prišel v ravnino, od koder boš gledal na Karavanke.

Razteplo se je veliko gnezdo. Kellerberg, Št. Vid na Glini, Špital na Dravi, Liechtenstein pri Judenburgu itd. Na vse konce so šle poti. Najboljša po stari poti proti Liencu. Morda je nekoč po njej hodil tvoj praded in prababica, ko sta romala k Sv. Krvi tam pod Velikim Klekom.

Hudo je bilo tedaj. Vsako slovo je bridko. Nabereš si znancev, prijateljev. Mlade ljubezni so zrasle...

Toda zdaj si našel barake. Prišel si v Leseno mesto. Ni ti bilo treba več stanovati pod vozom. Imel si majčken dom. Našel si delo, začel si živeti. Še so ostali križi. Lažji so bili vendarle.

Potlej so se začeli odpirati svetovi. Vedel si, da se boš moral odločiti. Amerika, Kanada, Avstralija, Argentina itd. Komaj si vedel, kje je ta svet. Toda življenje je klicalo. In si se odločil. Ne vem, kam, toda odšel si po svetu. Morda sva blizu skupaj, morda sva daleč vsaksebi. Vseeno. Svet je danes tako majhen, da si lahko podava roke. Verjemi!

Za slovo prvih je bilo romanje v Vetrinj. Morda si bil zraven tedaj. Morda si tedaj poslednjič objel z očmi Vertinjsko polje, zadnjič stal na kraju, kjer si bil dva meseca doma.

Morda si blagoslovil to polje tedaj. Po pravici! Veliko ti je dalo.

In potlej si šel. Zabož si imel in kovček. To je bilo tvoje imetje. Segel si znancem v roke — in začela se je pot. Na vlak in na ladjo.

In danes veš: med domom, kjer si se rodil, in med domom, kjer živiš danes, je velika postaja — Vetrinj.

Vetrinj!

Karel Mauser

Spomni se na svojo mater, nanjo, ki je v grobu! Povej, kaj bi ne šel po golih kolenih, odkopal grob z rokami, da bi ji rekel, kar ji nisi hotel reči, dokler te je slišala? Eno samo besedo morda, le eno, iz nečimrnega sramu, iz srčne skoposti zatajeno?

Ivan Cankar

2. slovenski rod na Angleškem

O Slovencih na Angleškem so do sedaj izšle tri knjižice, ki povedo, kako se je razvijalo življenje onih, ki so prišli v letih 1946—1948 in nekaj 1958 — v begunskem letu — na Otok, da tu prežive svoje dneve. Res pride vsako leto več študentov, ki žele poglobiti svojo angleščino. Z zaposlitvijo je bilo že nekdanj težko, danes je pa zelo otežkočena, ker ima dežela sama skoraj dva milijona brezposelnih.

Ko so Slovenci pred leti prišli v Anglijo, so se razpršili po vsej deželi. Ponujeno jim je bilo delo v rudnikih, na kmetijah in v ope-

karnah, kjer je takrat primanjkovalo delavcev. Leta v taboriščih so pomagala, da je vsak rad prevzel delo, kakršno se mu je ponudilo. Ko je bilo mogoče, so se mnogi lotili dela, ki jim je bilo bolj po srcu, tako da danes najdete naše ljudi v mnogih poklicih, na katere v začetku niso mogli računati. Čeprav se je tudi pri njih ponavljala zgodovina pionirstva, žive danes sorazmerno dobro. Pokazali so, da so delavni, pošteni, zanesljivi. Kot take jih domačini zelo upoštevajo. Ko so si malo opomogli, so si začeli ustvarjati družine, iz kate-

Popoldansko opravilo ob žegnanju: pete litanije Matere božje in blagoslov z Najsvetejšim (foto Ivan Makovec)

rih je izšel drugi rod, ki danes dorašča ali pa je že dorastel.

V njem se čuti trdo delo staršev, vendar moremo reči, da si je le malokdo izbral njihov poklic. Otroku okolje, kot je kraj, šola, cerkev, ni bilo tuje kot staršem, ki so se morali najprej vsaj deloma vživeti. Vplivalo je tudi vprašanje jezika. Če so starši z otrokom vztrajno govorili slovensko, je otrok rad odgovarjal slovensko, dokler ni šel v šolo, ki je globoko nanj vplivala, saj noče biti nekaj posebnega in se rad vključi v druge sebi enake. Ali doma je začel na slovenska vprašanja odgovarjati angleško. Razvoj je pokazal, da prvi otrok tudi kasneje dobro govori slovensko, drugi razume, a odgovarja v drugem jeziku, ki je navadno dialekt. Med sabo otroci vedno govorijo angleško. Drugače je pri mešanih zakonih, mislim narodno mešanih. Ako je domači jezik materin, potem moramo računati, da bo otrok le malo razumel očetov jezik. Slovenci na Angleškem so pred leti imeli tudi jezikovne tečaje, ki so pomagali, da so se otroci naučili pisati, brati, tudi nekaj zgodovine, kar je pač učitelj vedel. Za otroka je zelo dobro, če zna dva jezika. K priznanju nekega šolskega ravnatelja, da so slovenski otroci zelo dobri v šoli, moramo dodati še, da je danes velika večina teh na univerzah ali politehnikih. Nekaj jih je že dovršilo ter so v službah. Slovensko nadarjenost za jezike

so tukajšnji domačini hitro spoznali in jih usmerili v študij tako, da jim danes prav to znanje največ koristi. Tako boste našli Slovenko, da v Španiji uči angleščino in Francoze v Franciji isti jezik. Našli jo boste v uredništvu velike revije za južno Ameriko, ker dobro zna špansko. V narodno mešanih družinah je le malo drugače, ker je iz tradicije težnja domačega dela v zakonu, da bi otroci čimprej zaslužili in zaslužek prinesli domov.

Drugi rod je vsaj deloma ohranil smisel za kulturo. Zunanji znak je, da rad obleče narodno nošo, se rad udeleži in tudi sodeluje pri prireditvah, a tudi pove, če ga vprašate, da je slovenskih staršev otrok. Vendar moramo povsod računati na nekak kompromis, kar je razumljivo.

Najbolj nas zanima njihova vernost, saj se v tem odraža najbolj tok časa. Reči moramo, če so bili starši verni, so tudi otroci vernost ohranili in največkrat še pomnožili. Redki so, ki niso hodili v katoliško šolo, katere vzgojna vrednost je znana. Tudi drugi rod teži po tem, da zraste v polno osebnost. Tudi s tem moramo računati, da se je drugi rod sorazmerno visoko povzpел. Med mladimi najdemo kristjane z globokim duhovnim življenjem. Redno meditirajo in pomagajo v cerkvi s svojim delom. Našli jih boste v cerkvah kot ministrante in bralce, a tudi v pomožnih organizacijah. S krajevnimi duhovniki se

Enaindvajset novih kardinalov

Dne 24. maja 1976 je papež Pavel VI. v tajnem konzistoriju imenoval dvajset novih kardinalov; ime enega si je pridržal „in pectore“ — v srcu. Kateri naj bi bil ta, ni znano. Morda škof administrator iz Prage, kajti češko-slovaška je imela že nekaj let kardinala (Beran, Trochta).

Iz vseh kontinentov

Med novoimenovanimi kardinali je sedem Evropejcev, pet Američanov, štirje Afričani, trije Azijci in eden iz Oceanije.

V Evropi so novi kardinali:

dobro razumejo. Že starši so bili ključarji in pomočniki, zakaj ne bi bili otroci?

Slovenci na Angleškem niso postali nekaj drugega, da bi se pretopili v Angleže. Žive življenje, kot ga žive ljudje v njihovi okolici, obogateni s kulturo, ki so jo prinesli od doma. Drugi rod je prejel vzgojo od staršev in jo je katoliška šola dopolnila. Kar teži iz posameznika, je polno življenje. Radi gredo pogledat v kraje, ki jih poznajo po pripovedovanju staršev, a se tudi radi vračajo v življenje, ki so ga vajeni na Otoku.

msgr. Ignacij Kunstelj

westminstrski nadškof Basil Hume - Anglež, dekan sodnikov Rimske rote Boleslav Filipiak - Poljak, estergonski nadškof László Lékai - Madžar, tajnik kongregacije za katoliški pouk nadškof Joseph Schöffner - Nемеc in trije Italijani: nadškof Bofile, prefekt kongregacije za zadeve svetnikov, nadškof Rossi, nuncij v Avstriji, in nadškof Sensi, nuncij na Portugalskem.

V Afriki so kar tri države dobile prvokrat kardinale. Država Senegal v osebi dakarskega nadškofa Thiandouma, Nigerija v osebi škofa iz Ikot Ekpene Ekan-dema, Uganda v osebi kampalskega nadškofa Nsubuga. Tudi Madagaskar je dobil kardinala. To je nadškof iz Tananarive Viktor Razafimahatrara.

Enajstim kardinalom iz Združenih držav Severne Amerike se je pridružil še washingtonski nadškof William Wakefield Baum. Dominikanska republika v Srednji Ameriki je dobila prvokrat kardinala. To je Octavio Antonio Beras Rojas, nadškof iz Santo Domingo. V Braziliji je novi kardinal nadškof Alojzij Lorscheider iz Fortaleze. Med ameriškimi kardinali sta tudi dva Argentince: buenosaireški nadškof Juan Carlos Aramburu in prefekt kongregacije za redovnike,

nekdanji mardelplatski škof Eduardo Pironio.

Med novimi kardinali iz Azije so: nadškof Lawrence Trevor Picachy iz Kalkute - Indija, nadškof Jaime L. Sin iz Manile - Filipini, in hanoiski nadškof Joseph Marie Trin-nhu-Khuê iz Severnega Vietnama.

Iz Nove Zelandije, ki spada k Oceaniji, pa je nadškof Reginald Delargey iz Wellingtona.

Po starosti

Povprečna starost novih kardinalov je nižja kakor pri prejšnjih imenovanjih. Osem jih je starih med 66 in 77 let, šest med 54 in 64, šest med 47 in 55. Najmlajši je Filipinec, ki ima 47 let, najstarejši pa Severnovietnamec, ki bo v decembru izpolnil 77 let. Vsi novi kardinali bi torej v primeru bližnjega konklava imeli pravico voliti novega papeža, ker nobeden ni starejši od 80 let.

Nadškofje glavnih mest

Trinajst od dvajsetih znanih kardinalov so nadškofje glavnih mest, tako Washingtona v ZDA, Westminster-Londona v Angliji, Esztergoma-Budimpešte na Madžarskem, Buenos Airesa v Argentini, Santo Domingo v Dominikanski republiki, Dakarja v Senegalu, Kampale v Ugandi, Manile na Filipinih, Wellingtona v Novi Zelandiji, Tananarive na

Madagaskarju in Hanoia v Severnem Vietnamu. Ta mesta so si seveda po številu prebivalstva in številu katoličanov različna. Kratke oblike je takle:

Washington, glavno mesto ZDA, ima 2.005.634 prebivalcev; od teh je katoličanov 350.733. Nadškofija je razdeljena na 127 župnij, duhovnikov pa ima 438 svetnih in 795 redovnih. Redovnic je 955. Redovnikov z duhovniki pa 1399.

Nadškofija Westminster, v katero spada tudi London, glavno mesto Anglije, šteje štiri in pol milijona ljudi, od teh 502.478 katoličanov, ki imajo 214 župnij ter 420 svetnih in 40 redovnih duhovnikov.

Esztergom je sedež madžarskega primasa, vključuje tudi glavno mesto Budimpešto, in ima 1.850.000 prebivalcev, od teh 780 tisoč katoličanov, ki so razdeljeni na 196 župnij, za katere skrbi 460 svetnih in 112 redovnih duhovnikov. Redovnic je le 20. Kardinalu - mučencu in pričevalcu Mindszentyju je nasledil njegov tajnik Lászlo Lékai.

Buenos Aires v Argentini šteje trenutno skoraj tri milijone ljudi. Skoraj vsi so katoličani. Mesto je razdeljeno na štiri vikarije: Center, Flores, Belgrano in Villa Devoto. Župnij je 156. Svetnih duhovnikov je 418, redovnih 570, redovnic pa 2.970.

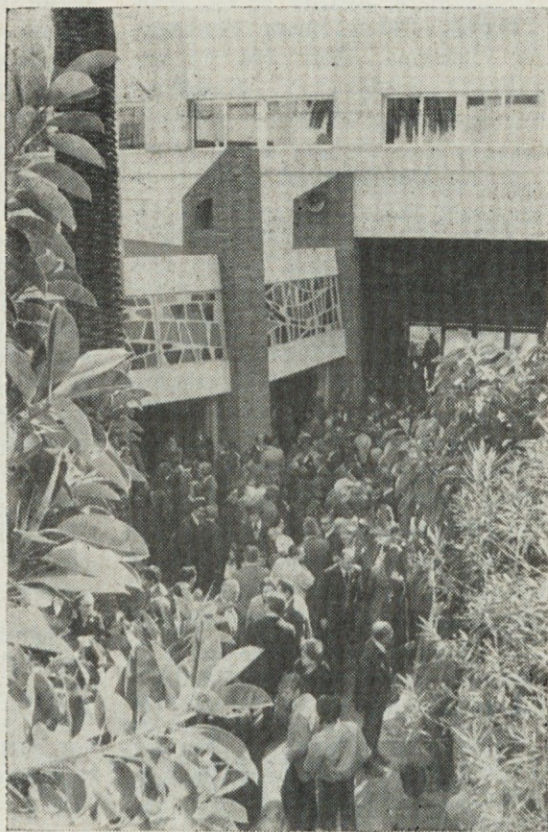
Santo Domingo v Dominikanski republiki je ena izmed naj-

starejših ameriških škofij. Trenutno šteje 1.671.082 prebivalcev in od teh je 1.503.974 katoličanov. Nadškofija je razdeljena na 79 župnij in ima 37 svetnih in 210 redovnih duhovnikov, redovnic pa je 745.

Metropolija Dakar v Senegalu — Afrika — ima le 108.768 katoličanov. Vseh prebivalcev, po večini so muslimani, pa je 1.163.800. Svetnih duhovnikov je le 19, redovnih 65, redovnic pa 234.

Kampala, glavno mesto afriške Ugande, ima 2.026.829 prebivalcev, katoličanov 759.245. Svetnih duhovnikov je 104, redovnih 84, redovnic pa 684.

Manila, najstarejša škofija na Daljnem vzhodu, glavno mesto Filipinov, šteje 5.684.983 prebivalcev. Katoličanov je 4.818.752. Katoličani so razdeljeni na 134 župnij. Zanje skrbi 172 svetnih duhovnikov in 1498 redovnikov. Redovnic pa je 3.074.

Na dvorišču
Slovenske hiše
v Buenos Airesu
ob letošnjem
žegnanju,
30. maja
(foto I. Makovec)

Wellington, glavno mesto Nove Zelandije, šteje 898.375 prebivalcev, katoličanov je 139.309. Razdeljeni so na 92 župnij in imajo 155 svetnih in 382 redovnih duhovnikov in bratov-redovnikov ter 755 redovnic.

Tananarive, glavno mesto Madagaskarja, ima nad en milijon prebivalcev, od teh 342.000 katoličanov. Ti imajo 35 župnij in 26 župnijskih centrov. Zanje skrbi 49 svetnih in 88 redovnih duhovnikov ter 446 sester.

Hanoi, glavno mesto Severnega Vietnama, šteje dva do tri milijona prebivalcev. Katoličanov je okrog 100.000.

Ostale škofije

Poleg enajstih nadškofij, ki so glavna mesta držav, so dobila novega kardinala še tri mesta: Kalkuta, Fortaleza in Ikot Ekpene.

Metropolija Kalkuta v Indiji, delovno področje naših misijonarjev, ima 32 milijonov prebivalcev. Katoličanov je le 82.925. Razdeljeni so na 35 župnij. Med njimi deluje 250 redovnikov in 565 redovnic.

Nadškofija Fortaleza v Braziliji šteje 1.610.400 prebivalcev. Katoličanov je 1.400.000. Župnij ima 62, svetnih duhovnikov 97, redovnih duhovnikov 77, redovnic pa 670.

Škofija Ikot Ekpene v Nigeriji — Afrika — ima samo 60.000 katoličanov. Župnij ima 13, svet-

nih duhovnikov 8, redovnih 8, redovnic pa 35.

„Vrh Cerkve“ bolj mednaroden

V kardinalskem zboru je sedaj 137 kardinalov; 119 od teh — starih manj kot 80 let — ima pravico voliti novega papeža.

V kardinalskem zboru je zastopanih nad 50 držav. Z veseljnostjo kardinalskega zbora pa dobiva novo, bolj univerzalno podobo tudi rimska kurija, to je osrednji urad svete Cerkve.

Državni papeški tajnik, ki je moderno izraženo nekak predsednik vlade in obenem zunanji minister, je francoski kardinal Jean Villot. Njegova pomočnika sta Italijana: msgr. Benelli in msgr. Casaroli.

Kongregacijo za verski nauk vodi hrvaški kardinal Franjo Šeper, Kongregacijo za vzhodne Cerkve Francoz, Kongregacijo za bogoslužje in zakramente Avstralec, Kongregacijo za škofe Italijan, Kongregacijo za duhovnike Severnoamerikanec, Kongregacijo za redovnike Argentinec, Kongregacijo za misijone Brazilec, Kongregacijo za katoliški pouk Francoz, Kongregacijo za zadeve svetnikov pa Italijan.

Tajništva, nekake odbore, pa vodijo Avstrijec, Holanec in Italijan: tajništvo za neverne kardinal König, za edinost kristjanov kardinal Willenbrands, za nekristjane pa kardinal Pignedoli. Važno vlogo imata tudi kanadski

To ni evtanazija

Svetovno javno mnenje že dalj časa z zanimanjem spremlja primer ameriškega dekleta Karen Quinlan, ki je zaradi nesrečne kombinacije odvišnega kozarčka in uspavalnih tablet že več kot leto dni v nezavesti. Pri življenju jo vzdržujejo le umetna pljuča in injekcije, zato pa se je njeno telo spremenilo v okostnjak. Njeni možgani ne dajejo nobenih znakov življenja.

Zdravniki so že dolgo prepričani, da ji z nobenim sredstvom ne morejo rešiti življenja. niso si pa upali izključiti aparatov in tako dustiti, da bi dekle umrlo.

Zadeva je prišla pred sodišče. Dekletovi starši so na sodišču prosili za svojo hčerko pravico, da sme umreti. Vrhovno sodišče ameriške zvezne države New York je po dolgih razpravah odločilo, da zdravniki smejo aparate izključiti in dovoliti, da dekle umre.

Več prahu kot sodba je dvignila njena utemeljitev. Sodniki so namreč izhajali iz neodtujlji-

ve pravice do zasebnega življenja in s tem tudi do smrti. Proti takšnemu pojmovanju življenja in smrti pa so se dvignili številni glasovi po vsem svetu. Vrsta znanstvenikov je menila, da bi utegnilo imeti takšno pojmovanje naravnost porazne posledice, ko bi vsakdo mislil, da je gospodar svojega življenja in smrti.

Sicer pa so o primeru Karen Quinlan (še pred razsodbo) povedali svoje stališče tudi nekateri ugledni katoliški teologi. Tako so rimski moralisti Haering, Capone in Grasso menili, da morajo pustiti dekle dostojno umreti, p. Gino Concetti je ob tem le izrazil bojazen, da bi takšen primer ne odprl vrat množični evtanaziji.

Starši nesrečnega otroka so verni katoličani. Prepričani so, da so ravnali prav. Tudi krajevni škof Casey jih je obiskal. Prepričal se je, da drugače niso mogli ravnati.

Karen Quinlan ni edini primer, ko so zdravniki v dogovoru s svojci prenehali z izrednim vzdrževanjem pri življenju, večkrat umetnim obujanjem klinično mrtvih in podobnimi posegi pri ljudeh, ki jim po dosedanem stanju medicine ni več pomoči. V takšnih primerih seveda ne moremo govoriti o evtanaziji, ki jo odkla-

kardinal Le Roy in poljski škof Rubin, tajnik škofovske sinode.

Z veseljnostjo kardinalskega zbora, senata Cerkve, in rimske kurije postaja Cerkev bolj katoliška, bolj v službi ljudi in bolj po Gospodovi zamisli.

A. S.

ta tako katoliška moralka kakor tudi kodeks zdravniške etike. Nihče namreč nima pravice s kakršnikoli posegom človeku vzeti življenja, pa čeprav meni, da mu s tem samo krajša trpljenje, ker zanj ni nobenega upanja več. Pač pa sme zdravnik dovoliti človeku dostojno smrt s tem, da preneha z umetnim vzdrževanjem pri življenju, če to vzdrževanje ne po-kaže uspeha.

V zadnjem času so se časnikarji poglobili v nekatere bolj znane primere, ko so zdravniki nekoga dolgo umetno držali pri življenju; ko so pa videli, da ni uspeha, so mu dovolili umreti. Takšen je bil gotovo primer španskega državnega poglavarja Franca. Pač pa vzbujajo zgražanje primeri prave evtanazije. Tako je pred nekaj leti povzročila veliko ogorčenja knjiga spominov angleškega zdravnika Georga Maira. V njej pripoveduje, kako je svoje paciente (z njihovim dovoljenjem, seveda) pošiljal na drugi svet z injekcijami morfija ob zvokih Beethovne Devete simfonije. Največkrat je šlo za rakasta obolenja.

Kristjani najodločneje obsojamo evtanazijo. Stališča katoliške moralke so znana, saj brani vrednoto življenja od spočetja do naravnega konca. Tudi anglikanska Cerkev je nedavno obsodila vsak poskus evtanazije. Skoraj istočasno je lordska zbornica v Londonu odbila zakonski osnutek o evtanaziji. Anglikanski škof je so se

zavzeli za kar najbolj človeško pomoč bolnim in umirajočim.

Tudi v nekaterih mednarodnih forumih so že razpravljali o evtanaziji. Izdelali so nekakšne listine o pravicah bolnih in umirajočih. In prav tu se je pojavila neka nejasnost, ki so jo ostro napadali katoliški teologi. Listina namreč pravi, da mora zdravnik v vsakem primeru spoštovati bolnikovo voljo. Škof Elchinger iz Strassburga vidi v takšnem pojmovanju odprta vrata za zakonito ubijanje. Nikogar ni mogoče usmrtiti, pa naj to želi sam ali so željo izrazili svojci. Življenje je vrednota, nad katero človek nima pravice.

Vprašanje evtanazije bo gotovo predmet žolčnih razprav med zdravniki in teologi. Je pa to tudi vprašanje, ki zadeva vest vsakega vernika. Gre namreč za spoštovanje človeškega življenja, njegovega dostojanstva ves čas bivanja.

Za vernika je življenje božji dar. Pa tudi smrt je božji dar, vrata v večnost. Življenje smo dolžni ohranjovati z vsemi sredstvi, ki jih ponuja medicina. Nismo pa dolžni rabiti vseh mogočih izrednih aparatov in zdravil, da bi podaljševali človekovo vegetiranje, kakor je bilo to v primeru Karen Quinlanove. Vsakomur moramo pustiti pravico do človeka vrednega odhoda domov k Očetu.

(Družina)

Razmišljanja o bogoslužnem petju

(Nadaljevanje)

Mašna prošnja

„Slavi“ sledi glavna mašna prošnja, ki povzema nekako značaj ali osnovno misel vsakokratne maše. Zato njeni vsebini sledimo z vso pozornostjo, da jo bomo res doumeli! Kadar jo mašnik poje, mu za sklep z vso doživeto prepričevalnostjo pevaje pritrdimo: „Tako bodi! — Amen!“, kakor navaja „Sveta maša — čl. 32“: „Ljudje se molitvi pridružijo, ji pritrdijo in prošnjo naredijo za svojo z vzklikom: „Amen.“

Sledi drugi del prve polovice svete maše — „besednega bogoslužba“: branje svetega pisma s spevi med berili; nato pridiga, vera in prošnje vernikov za vse potrebe.

Spevi med berili

Prvemu berilu sledi psalm z odpevom.

Iz lastne izkušnje vem, kako sem se po koncilu ob podrobnejšem študiju novega mašnega obrednika, ki sem ga preštudiral zavoljo priprave pevskega sodelovanja, ustavil ob uvedbi psalmov, ki naj se pojejo.

Dobro sem se zavedal in se še

danes zavedam, da z uvajanjem in pritegnitvijo občestva vernikov k dejanskemu sodelovanju, zlasti v petju, gradimo za „dolgoročno bodočnost“. Ne bomo vsega dosegli od danes do jutri; temelje polagamo za bodoče rodove!

Naša priljubljena „Marija, skoz življenje“ tudi menda ni „čez noč“ postala ljudska last, kot je danes!

Vse to liturgično dogajanje in njegovo skrivnost mora verno občestvo v sebi — vsaj v najskromnejši meri — doživeti. Potem mu bo tudi petje samo po sebi lažje in v vedno gorečnejši obliki prihajalo od srca.

O psalmu pravi cerkveni učitelj sv. Ambrož, ki ga naše „Leto svetnikov“ imenuje „oblikovalca zahodne pobožnosti“, nekako takole: „V psalmu se hkrati združujeta nauk in milina. Človek poje z užitkom in pri tem prejema pouk. Nauki, ki jih s silo vtepamo, ne obstanejo; česar smo se pa naučili v prijetni obliki, to pa ne bo izginilo nikdar več, čim se je enkrat vtisnilo v spomin.“

Psalmi so verske pesmi, pesni-

ški izraz verskega čustvovarja. Predmet psalmov je predvsem neskončno veličastvo božje, ki se pesniku kaže, če premišljuje božje delo v stvarstvu, božje vodstvo in varstvo izraelskega ljudstva, božjo skrb za človeka. Psalmist Boga hvali in slavi, ga zahvaljuje za njegovo usmiljenje, ga prosi za pomoč v nevarnosti, za odpuščanje grehov, se veseli, če je z Bogom združen, milo toži, če je od Boga in njegovega svetišča ločen. (Prim. Uvod v Knjigo psalmov v Svetem pismu stare zaveze — Slavičev prevod — 2. del). In beseda psalm pomeni v grščini pesem, ki se poje ob brenkanju na strune. Da je tedaj psalm v mašni daritvi prvenstveno namenjen petju, menda — ni dvoma. Pa vendarle — stane precej truda, da se naše versko občestvo pri sveti daritvi „razmaže“ in pripravi do odpevanja posameznim psalmovim kiticam. Za petje psalma je treba pripraviti pevca ali še bolje nekaj moških, ki pojó posamezne kitice, ljudstvo pa jim odpeva.

Sv. Janez Zlatousti lepo in pomembno pravi: „Psalm, ki smo ga odpeli, je zli v soglasje različne glasove, ustvaril je ubran zbor. Mladi in stari, premožni in revni, ženske in moški, sužnji in svobodnjaki, vsi smo sodelovali v isti melodiji...“

In kardinal Villot, tajnik sv. sedeža, je v poslanici na Italijansko zvezo sv. Cecilije za njen kongres l. 1974 napisal približno

takole: „...Psalm z odpevi nudi to prednost, da daje možnost sodelovanja vsemu navzočemu občestvu, da poveže duše navzočih v enoglasju, da položi misel v dušo tudi najpreprostejših oseb, ko jo večkrat (pevaje) ponavlja, in jim jo vtisne v spomin na sveto daritev, pri kateri so sodelovali.“

Pazljivo tedaj prisluhnimo po branju prvega berila, ko nam napovedovalec naznani besedilo psalmovega odpeva in nam ga ali on sam ali za to določeni pevec zapoje. Pri tem dvojnem poslušanju smo si ga že toliko vtisnili v spomin, da nam ga ne bo težko zapeti za njim in ga ponavljati za vsako kitico.

Seveda pa vse to zahteva od nas neko zadostno mero pozornega sodelovanja, posebno še dokler nimamo v tokah tiskanega lekcionarja za vernike, odnosno kakega drugega primernega pripomočka. Argentinci že imajo npr. verski tednik El Domingo.

Aleluja

Po psalmu je na vrsti drugo berilo. Navadno mu sledi kratka vrstica, ki jo najuspešneje zapoje določen pevec; za uvod in za sklep pa ima vrstica „Alelujo,“ ki je zopet namenjena za petje vseh.

Jezus je govoril svojim učencem (Jan. 5, 24): „Resnično, resnično, povem vam: Kdor posluša mojo besedo in veruje Njemu,

ki me je poslal, ima večno življenje.“ In prav prvi del svete daritve je namenjen „besednemu bogoslužju“ — poslušanju božje besede, po kateri nam sam božji Sin obljublja — večno življenje. Predragi! Ali se bomo ob tej Jezusovi besedi še pomišljali, da bi zapeli v vsej spoštljivi hvalnosti „aleluja“?! — Aleluja v hebrejščini pomeni: Hvalíte Gospoda! — vzklik, ki ga Cerkev uporablja za izraz veselja, zlasti v velikonečnem času, ob spominu našega odrešenja.

In ko nam sveto bogoslužje nudi tisto besedo, o kateri sam Jezus pravi, da nas vodi v večno življenje: ali se ne bomo „razmajali“ in glasno zapeli „aleluja“?! — Hvalíte Gospoda, zakaj veliko je do nas njegovo usmiljenje in zvestoba Gospodova traja vekomaj!...

Kadar bo morda prvi pevec ali zbor zapel za „alelujo“ prvokrat kak nov, nam še nepoznan napjev, bomo pač le prisluhnil; a v drugo in v tretje bo pa prav gotovo že šlo brez težav. Saj se bodo verjetno vrstili menjaje skozi liturgično leto kvečjemu le dva ali trije taki spevi. A treba je — sodelovati, sodelovati z vso dobro voljo!

Morda bo pa namesto „aleluje“ napovedovalec najavil za uvod v branje ali petje evangelija odgovarjajočo mašno kitico ali kak drug primeren spev.

Zavedimo se, da je to petje priprava na poslušanje besede

našega Gospoda, ki je dejal: „Jaz sem pot in resnica in življenje. Nihče ne pride k Očetu, razen po meni.“ In zdaj je nastopil v sveti daritvi trenutek, ko nam po mašnikovih ustih želi govoriti sam Jezus! Kako bi ne zapeli z vso spoštljivo vdanostjo: „O Jezus, govori, poslušam!“?

Evangelij

Če mašnik evangelij na slovesnejši način poje, se ne pomišljajmo, da bi mu odpeli! Ko nam

Eno izmed 60 oken vetrinjske cerkve, dragocena in nedosgljiva umetnina iz l. 1390

bo zaželel: „Gospod z vami,“ mu bomo odpeli ali odgovorili: „In s tvojim duhom.“ — Naj bo Gospod s teboj po razsvetljenju svetega Duha, ko nam bo govoril po tvojih ustih! Ali bi ne bil izraz največjega omalovaževanja, ko bi ne sledili evangeljskemu odlomku z vso pozornostjo in bi ga od besede do besede ne skušali sprejeti vase ter si ga vtisniti v spomin!?

In ko nam bo mašnik naznanil: „Poslušali smo Kristusov evangelij,“ se bomo pač brez obotavljanja iskreno zahvalili: „Hvala ti, Kristus!“ — Hvala ti za besedo večnega življenja; sprejmemo jo in z njo hočemo na našo vsakdanjo življenjsko pot.

Veroizpoved

Evangeliju sledi pridiga in po njej veroizpoved vsega navzočega občestva. Če je zbor (pri slovesni maši) ne poje, jo zaenkrat verniki molijo, dasi so tudi zanje že na razpolago preprosti napevi za ljudsko petje. A ne smemo si zastavljati prenašlih in pretežkih zahtevkov.

Prošnje za vse potrebe

Na vrsto pridejo prošnje vernikov za vse potrebe. Zajete so iz naših najaktualnejših občestvenih pa tudi osebnih potreb in težav. Možno je, da jih molimo. Vendar: pomislimo na razliko med prošnjami vzkliki pri litaniyah, če

jih samo govorimo ali pa če jih pojemo! Je kar nevarno, da bi jih v navadnem govoru ali branju — na suho „zdrdrali“, ko vendar pregovor pravi: Kadar prosi — zlata usta nosi...

Spomnimo se npr. na naše občestvene vzklike pri Telovski procesiji: „Ohranjaj nam sad zemlje!“ ko mogočno zavalovi iz navzoče množice: „Prosimo te, usliši nas!“ Če kje v sveti mašni daritvi, potem se mi zdi, da je tu na mestu, da pride s petjem do vsega polnega izraza občestvena povezanost vseh navzočih, da mogočno in pretresljivo kot iz enega grla zadoni prošnja od vse množice.

Darovanje

Po teh prošnjah vernikov smo se približali drugemu delu svete maše: evharističnemu bogoslužju.

Duhovnik, ki predstavlja Kristusa Gospoda, bo storil isto, kar je naredil Jezus sam pri zadnji večerji, ko je govoril učencem: „Vzemite, jejte in pijte; to je moje telo, to je kelih moje krvi. To delajte v moj spomin.“

Med pripravljanjem darov prinesemo na oltar kruh in vino z vodo, obe prvini, ki ju je Kristus vzel v roke (Sv. M. — čl. 48).

Pri tem je možnih več načinov sodelovanje vernikov, zlasti v petju.

Najprej bi pripomnil, da naj bi s prinašanjem darov počakali,

Stolnica
v
Mariboru

dokler bravec ni končal z uvodnimi besedami za darovanje. Pri-
godi se, da bravec napoveduje:

„Prinesli bomo darove...“, pa so
se prinašalci že preje „podvizali“
in so darovi — že na oltarju.
Malenkost — a spada k avtentič-
nemu doživljanju in izvrševanju
obrednih dejani.

Šele po bravčevih besedah naj za
to določene osebe prinesejo ma-
šne darove k oltarju — in to v
počasnem in slovesnem koraku!
„Sv. maša — čl. 50“ pravi: „Spre-
vod prinašanja darov spremlja
petje pri darovanju, ki naj tra-
ja vsaj toliko časa, da so darovi
položeni na oltar.“ Gre torej za
darovanjsko pesem.

Če je namenjena ljudstvu, jo
bomo pač vsi zbrano zapeli. Saj
bomo med mašne darove v duhu
priložili še vse naše osebne da-
ri, žrtve in želje, za katere bomo
v mašni daritvi prosili, da jih

Gospod Jezus Kristus tudi za nas
daruje nebeškemu Očetu. Ne po-
zabimo namreč, da pri sveti da-
ritvi — sodelujemo, ne pa samo
kot gledavci — prisostvujemo!

Darovanjska pesem, ki je lah-
ko tudi — priložnostna k praz-
niku, katerega se v naši maši
spominjamo, bo morda včasih pel
zbor. Pridružili pa se mu bomo s
pazljivim poslušanjem.

Kadar pa darovanjska pesem ni
na sporedu, bo mašnik molil obe
darovanjski molitvi (za kruh in
vino) in mu bomo glasno odgovo-
rili s predpisanim obrazcem. Vse
lepše pa bo seveda, če bomo z
mašnikom oboje — zapeli! Tudi
za to namreč že imam pri rokah
preprost, za ljudsko petje pri-
pravljen napev, ki daje pomemb-
nosti trenutka vse vzvišenejši
značaj. Spet bo treba samo nekaj
dobre volje — v večjo čast bož-
jo. S strpljivo vztrajnostjo bodo

po nekaj poskusih vse morebitne težave premagane. Le vsi moramo sodelovati, da bo „naša daritev“ čim bolj „bogovšečen“ dar!

Kadar mašnik nato prošnjo nad prinešenimi darovi poje, mu bomo seveda za sklep tudi pevaje pritrdili z Amen — Tako bodi! Saj je na pateni in v kelihu daroval nebeškemu Očetu tudi vse naše dari!

Hvalospev

Nato se pa prične središnji del celotnega svetega opravila: evharistična molitev. Če nas bo mašnik v petju povabil, naj v molitvi in zahvali dvignemo svoja srca h Gospodu, bomo tudi mi zapeli in se tako na čim slovesnejši način s Kristusom združili v poveličevanje velikih božjih del in v obhajanju daritve.

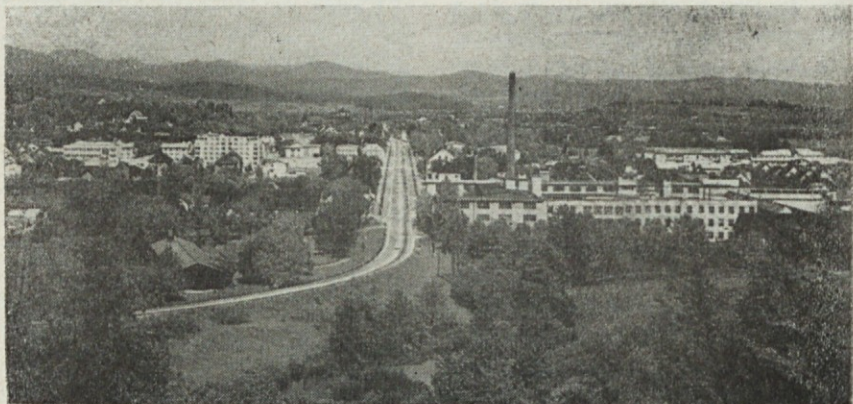
Po zahvali bomo mašniku sledili s slovesnimi občestvenimi vzkliki: „Svet, svet, svet... Blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem...“ Tudi za Svet se mi zdi, da ga pač moramo peti, če je le količkaj vernikov zbranih pri maši.

V Jeruzalemu so množice vzklicale Jezusu, ko je prihajal slovesno v mesto na cvetno nedeljo; pri naši maši bo pa v nekaj trenutkih prišel med nas — na oltar... Ali se dovolj zavedamo vzvišenega svetega dogodka!?

Za napeve ne bomo zlepa v zadregi, ne s kitičnimi iz naših mašnih pesmi, ne z našimi novimi napevi na liturgično besedilo, ki jih imamo že dovolj na izbiro tako za zbor kakor tudi za ljudsko petje.

(Bo še)
prof. Božidar Bajuk

Vrhnika na Notranjskem, rojstni kraj največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja, katerega stoletnico rojstva obhajamo letos

O Cankarjevi veri

Letos je Cankarjevo leto za vse Slovence: dne 10. maja 1876 — pred sto leti — je bil namreč Ivan Cankar rojen na Vrhniki iz obrtniške družine, ki pa je pozneje obubožala in postala gostaška družina, katero so nenehno metali iz stana v stran, iz bajte v hleve in se ni nikdar opomogla. Mati je bila analfabetka, oče izobražen krojač, ljubitelj knjig, ki je bil med ustanovitelji vrhniške čitalnice. Poskusil je s trgovinico, pa je propadel, potem mu je zgorela še hiša, lesena, krita s slamo, na Klarcu. Celó sam se je zanemaril ter je postal v breme družini. Mati je vzdrževala vso družino: imela pa je 12 otrok, osem hčera in 4 sinove! — Ded — očetov oče — pa je imel v dveh zakonih 22 otrok! Izhajal je torej Cankar iz resnične proletarske siromašne družine. In vendar je mati s svojo žrtvijo in prošnjo doštudirala dva otroka: Ivana, ki je končal realko in odšel potem na Dunaj — „študirat“, in najmlajšega Karla, ki je postal duhovnik in pozneje kanonik monsijor v Sarajevu, urednik glavnega bosanskega katoliškega lista Vrhbosna. Njegov bratranec — stričev sin — je bil dr. Izidor Cankar, eden glavnih politikov l. 1918 pri ustvarjanju Jugoslavije, glavni urednik Slo-

venca in Doma in sveta, odličen pisatelj in umetnostni zgodovinar, pozneje poslanik in minister v Buenos Airesu, tudi duhovnik.

Ker je bil oče nestalen — nekaj let je živel celo zunaj družine —, je bil ves navezan na mater in na njeno „domačo učnost“, na njeno versko tradicijo. Znana je Cankarjeva srednješolska slika brezjanske Marije, v zahvalo za prejete milosti gospe Grampovčanove, ki še zdaj visi na Brezjah med drugimi votivnimi podobami. In ko je mati umrla,

je dvignil honorar za prvo svojo knjigo, da je plačal pogrebne stroške.

Iz take proletarske družine, z versko tradicijo, je zrastel Ivan Cankar, ki je tudi umrl kot katoličan. Pred smrtjo ga je spovedal in obhajal pisatelj Finžgar, prej pa mu je Cankar rekel: „Jaz se ne bojim umreti. Vedi, da bo lažji moj opravek z Bogom tedaj kot mnogim drugim, tudi morda lažji kot tebi.“ In ob smrti je bil tudi brat monsinjor, ki mu je napisal v osmrtnico: „Okrepčan s tolažili sv. vere se je preselil v večnost uživat Resnico, Lepoto in Dobroto, ki ji je skušal služiti s svojim delom.“

Tako se je Cankar rodil in umrl kot katoličan.

Kako pa je živel v kratki dobi svojih 43 let in v 25. letih pisateljevanja?

Zanimivo je, da je Cankarjev literarni prvenec izšel v Vrteu in takoj nato (1892) v Mahničevem Rimskem katoliku (1893) ter pri Slovencu (1893), kjer mu je šel zelo na roko poznejši prelat Andrej Kalan, ki se ga je Cankar vedno spominjal kot velikega dobrotnika. Dobrotnik mu je bil tudi kanonik Luka Jeran, ki mu je dajal hrano v Ljudski kuhinji. Polagoma pa se je oddaljeval iz tega vpliva in je baje bil on tisti, ki je tudi vplival na Župančiča, da se je odmaknil krogu dr. Janeza Evangelista Kreka, ob katerem se je zbirala tedanja srednješolska mladina. Na Duna-

ju je prišel Cankar pod vpliv tedanjega modernega naturalizma, velemestnega svobodnega življenja tudi v ljubezenskih zadevah ter je iz tega „dekadentskega“ ozračja napisal pesniško zbirko Erotika (1899). Danes je takšna poezija nekaj „navadnega“, pesmi ljubicam, resničnim in „za kratak čas,“ tedaj pa je bila taka erotika revolucionarna in — kot tudi danes — moralno pohujšljiva. Zato je škof Jeglič odkupil vso naklado in jo požgal. Ko se je Cankar l. 1898 drugič vrnil na Dunaj, da bi študiral, je opustil pesnjenje, pa tudi naturalizem kot tak, ter je odslej pisal na nov način: v kratkih črticah je odkrival človeško dušo, njeno notranjost, trpljenje in ljubezen, pa tudi socialno bedo javnega in skritega uboštva, ter prve upore proti krivicam socialnega reda. Naperil je svoje pero proti „kraljem na Betajnovi“, proti vaškim magnatom, ki hočejo zaradi oblasti tiranizirati ljudstvo, ki se ne boje nobenega sredstva za svoj osebni uspeh. Naperil je pero proti zlorabi politike (Za narodov blagor), proti materializmu nasploh, kazal na mučenike idealizma zaradi prepričanja (Martin Kačur) in sploh proti „pohujšanju vseh vrst, ki ga je polna dolina šentflorjanska“, simbol za sleherno nelepoto, socialno in etično. Tedaj so nastajali njegovi umetniki, tujci v domovini, idealisti v najvišji meri, ki služijo le Lepoti in Resnici in

Ljubezni (Jacinta). Bičal je slovensko buržujsko moralo, ker je hotel čistejšega razmerja med ljudmi, toda bičal je — iz ljubezni. „Moje delo je knjiga ljubezni,“ je zapisal. Duhovništva kot takega ni nikdar napadel, napadel je samo njihovo oblastiželjnost, npr. župnika v Hlapcih, „klerikalizem“ bi rekel on sam. Gibal se je v social-demokratskih vrstah dunajskega proletariata, bil je celo v službi strankarskega nemškega lista in član avstrijske socialne demokracije. Ko so bile razpisane volitve v državni zbor l. 1907, so ga prijatelji nagovorili, da je sprejel socialdemokratsko kandidaturo za državnega poslanca, in sicer v delavskem okolju Višnja gora-Radeče, v katerega je spadalo tudi Zagorje, rudarsko mesto. Vrnil se je v Slovenijo po desetih letih „tujstva“ na Dunaju in začel politično propagando. Tedaj je napisal volilni proglas proti „klerikalni“ stranki, v katerem pa je pribil: „Socialni stranki je vera sveta stvar in zato zahteva, da se ne vlači v posvetne boje.“ V Zagorju ob Savi je prekinil svoj govor, ko je zvonilo angelovo česčenje... in je potegnil — v dokaz, da ni brezverec — rožni venec iz žepa, obenem pa pozval pričujočega kaplana, naj ga pokaže on. Pa ga ni imel. Demagogična gesta, gotovo — kot je znana pri Radiću — toda ne povsem. Cankar ni pisal nikdar proti veri. Kristus mu je bil ved-

no dokaz najvišje ljubezni in človekoljubja. Ko je tedaj med volivnim bojem pisal „agitatorsko“ zgodbo o Hlapcu Jerneju, si ni mislil, da bo ta zgodba postala njegova najbolj slavna povest, ki je zdaj prevedena na kopico tujih jezikov in s katero velja Cankar za predhodnika in pobudnika marksizma in celo komunizma pred vsem svetom. Že profesor Ivan Prijatelj jo je označil kot v „leposlovno obliko vpesnjen Komunistični manifest.“ Preglju pa je „veleumetnina, a velezmota.“ Črnogorski komunist Plamenac pa je še pred komunistično revolucijo pisal (Pregled 1937): „Hlapec Jernej: čudna oseba... ni tip, je izjema. Ne daje slike trpljenja in borbe celega razreda, temveč samo sanje in dušo enega izjemnega človeka... Ne, tolikšna naivnost (kot jo kaže Jernej) se ne da opravičiti z ničemer, samo s tendenco krščanske morale... z mistiko in psihološko liričnostjo in artizmom... On se bori za sebe, ne za razred... V tej svoji borbi se nanaša samo na krščansko moralo, na božje pravice in prirodno pravo. Vera v Boga je edino njegovo zaupanje in njegova nada. Borbe ne začjenja, pa zakaj? On zametuje križ... toda brez križa vodi narod na breg v božje kraljestvo... Cankar se noče boriti, on hoče samo svoj duševni mir. Ta mir pa mu daje mistika, krščanska etika...“ In še je dodal Plamenac: „Ta naro-

be nečlovečanska etika, ki pristojni kristjanu na grmadi, nikakor ne pristoji poslanskemu kandidatu socialne demokratske stranke.“ Še več: „Ali ima Cankar sploh kaj, kar je bistveno za marksističnega umetnika? Ne!... On je individualist, estetski vizionar, mistik, kristjan... Cankar marksist?... Ne morem verjeti, možgani se mi upirajo...“ In potrdi nasprotno: „Da! Cankar je kristjan. Kristjan, ki kaže na nebo, ki nam bo poslalo uteho na način prvih kristjanov..., ki so bili sami svoji svečeniki, v direktni zvezi z Bogom...“

In vse to sklepa Plamenac iz Cankarjeve — najbolj komunistične oz. socialdemokratske volitvene agitatorske brošure, pa je nehote po silni umetniški osebnosti Cankarjevi postala njegova največja umetnina, ker mu je pač pognala kali iz najglobljega dna njegovega bistva.

To je bilo l. 1907.

Da bi se odpočil od svoje volilne borbe in poraza (dobil je 1302 glasova proti — 4751, ki jih je dobil protikandidat Povše!) ter od pretrgane ženitve z Dunajčanko Štefko Löfflerjevo, ga je povabil brat Karel v Sarajevo, kjer je bil tajnik nadškofa Stadlerja. Bil je nadškofov gost pri isti mizi. In tedaj se je zgodil pri Cankarju preobrat, ali boljše: povrnitev k mladosti in veri svoje matere. Hinku Smrekarju je pisal 6. oktobra 1909: „Tu-

kaj občujem skoraj izključno s talarji. Pa sem spoznal, da tiči v njih večidel poštenejše dlake nego v frakovih.“ Natančno en mesec potem ga je brat Karel v sarajevski stolnici obhajal. In štiri dni nato se je Cankar vrnil v Ljubljano in tam ostal do smrti.

Ta dogodek so nekateri celo v javnosti smatrali za konvertitstvo, npr. Ilešič (Slovan, 1911, 384), namiguje na „tajne obrede ob Miljacki“ (t. j. v Sarajevu). V resnici pa Cankar ni bil konvertit, saj ni nikdar odpadel od Cerkve. Najnovejše izdaje (Cankarjev album, 1972) pa zanikajo kakršen koli Cankarjev idejni odmik od marksizma, saj je prav tedaj v sarajevski nadškofiji pisal — Hlapce. Kdor gleda Hlapce, lahko opazi prelom v glavni osebi, Jermanu, ko mu misel na mater ne da izpeljati do zadnjih posledic svojega socialnega upora. (To so izpeljali šele njegovi nasledniki — Kalandri s kočevskimi pokoli...)

Juš Kozak ob tej sarajevski „izpovedi vere“ vidi Cankarja „s pobožnim žarom v tabernakelj zamaknjene pravkar preoblečene ga meniha, ki vzklika, da je umetnost tisočletna — legijon besed, zvokov in oblik za češčenje enega samega nevidnega Boga. Ljubezen do poetične lepote — življenja ga je privedla v vrsto spoznavavcev Frančiška Asiškega, da je z vdanim patosom posvetil Bogu človeško umetnost.

in njen namen, ne da bi zatajil vero v nujnost politične preobrazbe sveta, da bi se tudi siromaku odprla pot v paradíž.“

Tedaj je Cankar napisal spet nekaj lepih verzov — na koncu Kurenta — tako redkih po Erotiki, s katerimi je bogato odkupil nekdanjo „blasfemijo in pohujšanje“ v prvi zbirki in s katerimi je ustvaril tri bisere slovenske religiozne poezije, ki se začne:

Zgodilo se je včeraj — vedi Bog,
če včeraj ali če pred tisoč leti:
nebo se žarko nad menoj zasveti,
zvonovi zazvone vsenaokrog,

puščava prej, zdaj poladanski
log —
o Bog, ki si mi velel koprneti,
o Bog, ki si ukazal mi trpeti,
spoznal sem tvoj ukaz. Jaz, ves
ubog

od vekomaj — kdo bogatejši zdaj
od mene? — Bratje, jaz sem
gledal raj!

In če ugasne luč na vekomaj

in če se vse noči razgrnejo
in če se zvezde vse utrnejo,
ostane v srcu mojem njej sijaj.

Ali ni to claudelovski trenutek v Cankarjevem življenju: Za tisoč ur le ena ura, kot pravi motto k njej. V teh pesmih je postal Ivan Cankar slovenski Verlaine iz Modrosti.

In odslej je šla pot Cankarjeve umetnosti v metafiziko. V sanje in hrepenenje, ki je bilo samo drugo ime za metafizično skrivnost, za tajno življenja, za kozmično Vseprisotnost... In preko tega simbolizma duše je prešel v Podobe iz sanj, k realnemu Bogu njegove mladosti, ko je z vsem svojim bistvom iztrgal iz svojega dna svoje zadnje spoznanje: **Mati! - Domovina! - Bog!**

Tudi če se je Cankar še v zadnjem javnem nastopu v Ljubljani, poleti l. 1918, priznal za socialdemokrata, ni bilo to nobeno priznanje „dialektičnega materializma“, ampak socializma — kot se je izrazil nemški socialist Herman Wendel: „bolj iz Kristusa, kakor pa iz Marxa.“ Zadnji njegov načrt je bil napisati povest o Ženitnini v Kani Galilejski, kjer bi nastopil Kristus in govoril svoj govor vsemu bednemu človeštvu. Ta pa bi ne bil daleč od formulacije, kot jo je podal v sarajevskih dneh v črtici o Kristusovem plašču:

„Živ je le Kristusov evangelij in slavno se bo dopolnil.“

Kritik Joža Mahnič v Matični Zgodovini slovenskega slovstva (V, 144) ugotavlja idejni razvoj Cankarja takole: „Na Dunaju je bil sprva privrženec anarhičnega, nato revolucionarnega socializma in se je l. 1907, v dobi svoje največje politične aktivnosti, zelo približal marksizmu... v rožniških letih (1910—1918) pa se v njegovem humanističnem

Vrhnika, prečuden kraj!

Vrhnika, prečuden kraj! V meh-kem domotožju mi zakoprni srce ob mislih nate. Kdo te je videl z bedečimi očmi, kdo te je spoznal? Šli so mimo, videli so bele ceste, bele hiše, in so šli dalje. Jaz pa sem ti pogledal v obraz kakor ljubljennemu dekletu in zdaj je moje srce bolno po tebi...

Kraj ravni pod gozdom, pod temnim, mogočnim Raskovcem sedi jata golobov; bele peruti se leskečejo v soncu. Tam je Vrhnika. Čez bore, čez hoje, od tihega Krasa, od morja šumi burja, plane v

.....

socializmu vidno uveljavljajo prvine krščanske religioznosti.“ Zato — dodajam jaz — ni brez osnove, da ga je Pregelj ob Podobah iz sanj imenoval „prvega slovenskega katoliškega pisatelja“ (Mentor). Pristavili pa bi lahko še: spričo izjave bratran-cu dr. Izidorju Cankarju (v nedokončanem predavanju v DS), da „če bi bil Nemeč, bi bil protestant, če Rus, pravoslaven, ker pa sem Slovenec, sem katoličan,“ priznavajoč vsem tem Cerkvam skupno krščansko religiozno osnovo v Kristusu, bi ga lahko imenovali tudi — prvega slovenskega ekumenskega pisatelja.

dr. Tine Debeljak

ravan, postane, vztrepeče, osupla in utolažena ob toliki lepoti.

Bela kakor nevesta se sveti na holmu sveta Trojica, razgleduje se po sončni ravni, po tihem, sanjajočem močvirju, do Žalostne gore in do Krima. Zamolkla pesem, kakor vzdih iz globoke zemlje, od visokega neba, potrese jasno tišino; na Žalostni gori je zapel veliki zvon, ki kraljuje od Krima do Ljubljanskega vrha.

Pod pesmijo, nad ravnino trepetajočo, se lesketajo vasi, ugašajo in se vžigajo v čisti beloti: blešči se jim pod mladim soncem; kakor ob prostornem jezeru leže, bele, tihe; a iz jezera v tišini sanjajočega, se vzdigajo samotni otoki, nizke, s slamo krite kolibe, gruče brez in vrb in visokih jagnedi.

Kdaj bo že drdral moj voz po široki cesarski cesti, kdaj bo že zavil pod Logom, da te zagledajo moje koprneče oči, o sveta Trojica? Kdaj bom zaslišal sladko pesem, o sveti Pavel, patron in varuh Vrhnike? Kdo je čul tvoj glas in je pozabil nanj? Ne po materi ne po ljubici ni jokal Amerikanec, ko mu je bilo žalostno pri srcu; po tebi je zajokal:

O ti svetega Pavla zvon,
ki te slišal več ne bom!...

In kdaj bom pozdravil tebe,

Žalostinka

ubogi sveti Lenart, ki stojiš pod sveto Trojico in pod svetim Pavlom kakor dete nebogljeno in zavzdihneš le o mraku s tenkim, vdano prosečim svojim glasom?...

Pod svetim Pavlom, onkraj cesarske ceste spi Močilnik v globoki kotanji, v večni sencu. Kdo izmed vas je videl Močilnik in ne sanja o njem vsako noč? Izpod skale, višje kakor svetega Pavla zvonik, šumi črna voda; zašumi in takoj utihne, pogrezne se v globoko strugo, skrije se pod vrbe in molči vsa temna. Kaj se ji je sanjalo tam dol pod kraškimi skalami, in kaj jo je prestrašilo, ko je prišla iz noči v prosojni mrak? Tako molče usta, kadar se odpro oči po dolgem spanju in plane pogled, osupel, v preveliko lepoto...

O Vrhnika, blagoslovljeni kraj! Kadar leže mrak v tvoje tiho naročje, se zganejo lepe in skrivnostne sanje v Močilniku. Za velikim oltarjem svete Trojice zabučí pokopano jezero; kdor leže na mrzli kamen pod tisto strahotno lobanjo za oltarjem, sliši zamolklo pesem skritega jezera. In ko vstane, ko ugleda to čudežno vrhniško dolino in to belo nebo nad njo, se zamisli v čudno tihotne zgodbe, ki jih uho ni slišalo in oko ne videlo. Bela meglja se vzdiga iz Močilnika, vijoč se, trepetajoč hrepeni proti nebu, v veličastnem kelihu prinaša zvezdam nezaslišane skrivnosti...

Kje je tisti čas,
ko sem bil pramenolas poet,
ko sem nosil v rožnih ustih cvet
in je kot cekin zvenel moj glas?

Vse prešerne dni
sem prepel na pašnikih ljubezni,
metal kamne v igri neoprezni
v vsak tolmun sem sánjavih oči.

V pernicah oblakov
ležal tih sem, ljubil me je dež,
sen je bil svilén ko mlada rž
in lahak kot cule siroakov.

Bil doma, doma sem,
gruda, težka kakor zlata ruda,
hlebec, dar očetovega truda —
oh, želje, ki vsako noč jih pasem.

Kje je tisti čas!
Zdaj obup mu kruh življenja reže,
kri tujina v svoje čaše streže,
kmalu, kmalu bom kot prazen klas.

In bom onemel!
Ko me v drči dni, ki še ostanejo,
hlodi mrzlih trupel zmánejo,
kdo ivéri bo sežgal v pepel?

Saj ne bo sestrice,
da bi v ruti nesla jih na Žale,
ne materinih ustnic, da spoznale
bi kot sol domače me solnice.

In ne bo očeta,
ne bo mene, da bi sad rodil,
joj, moj Bog, da sem tako grešil,
da je v meni smrt rodu spočeta.

France Balantič

Zgodba zlatomašnika mons. Leona Kristanca

Msrgr. Leona Kristanca poznajo mnogi bravci DŽ že iz Slovenije, drugi pa iz taboriščnih let. Lani je v ZDA, kjer sedaj živi, opravil zlato mašo. Uredništvo ga je naprosilo, naj za našo revijo popiše svojo življenjsko zgodbo.

Mlada leta

Spomini na otroška leta so živi in lepi.

Oče so se vrnili iz svetoletnega romanja v Rimu in 12. aprila 1901 sem tudi jaz privekal na svet v Srednji vasi pri Šenčurju. Šenčurško šolo sem nadaljeval v ljubljanskem Marijanišču in od tam šel v gimnazijo v Škofove zavode, nato pa vstopil v še staro semenišče, katero je skrbni „ata“ g. Nadrah že začel po možnosti modernizirati. Kot prezbiter sem zapel novomašno glorio 12. junija 1925 v cerkvi sv. Jurija, kjer me je krstil moj poznejši prvi župnik v Sodražici pri Ribnici, duhovni svetnik Frančišek Traven.

Kaplan v Sodražici

Po posvečenju in končanih študijih sem bil imenovan za kaplana v Starem trgu pri Ložu, ki je največja fara v škofiji, s 23

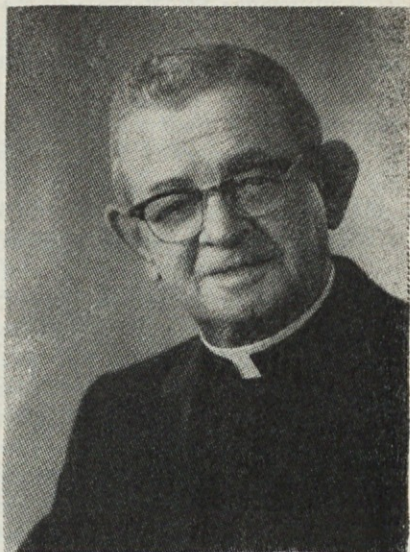
podružnicami, 5 zunanjimi pokopališči in 3 zunanjimi šolami. Prednik, utrujen na obširni župniji, je prosil za premestitev in dobri škof Jeglič mu je ustregel ter ga imenoval na manjšo hribovito Sodražico. Ko sem šel „na oglede“, sem tam zvedel, da se je premislil in želel še ostati tam. Tedaj je škof poslal v Sodražico mene in sicer „za eno leto, potem pa bo kaj bolj primernega.“ Tako sem le po naključju postal kaplan septembra 1926 pri svojem duhovnem očetu. Bil mi je res dober, vendar je bila že prva služba naporna. Župnik je imel že dolga leta zlomljeno nogo v kolku in je hodil le s palico. Skoraj vsa previdevanja v fari in vse pogrebe pri daljnem sv. Marku nad Zapotokom (20 km daleč) sem opravljal sam. V šoli je poučeval le zadnji razred in ponavljalno šolo.

V poldrugo uro oddaljeni hribovski fari Gora so ob mojem prihodu bili brez duhovnika; v tamkajšnji revščini ni mogel vztrajati. Tako sem poleg vsega dela v domači fari moral opravljati še tisto faro s šolo; župnik mi je dajal le konja na razpolago.

Sodraška farna cerkev je bila premajhna in l. 1927 so jo do polovice podrli in potem razširili in podaljšali. Za potrebni les in pesek sem prosjačil po vaseh in sosednjih hribih in iskal ter prisil voznike in drugo gradivo. In ko je cerkev dobila prvo ostrešje, sem nepričakovano in nezaželeno dobil škofovo pismo (točno po enem letu) s premeditvijo v Višnjo goro. Težko je bilo slovo od fare in dobrega župnika. V solzah sva se ločila, ko mi je na kolodvoru v daljnem Žlebiču stisnil roko in z levico spustil pismo v žep.

V Višnji gori

Tudi Višnja gora ni bila lahka. Ugodno je bilo tam to, da je bila blizu železniške postaje in da sem imel lastno kaplanijo. Kosilo in večerjo sem proti plačilu imel v župnišču pri dobrem župniku Konradu Texterju. Bil je po značaju bolj samotar, a dober gospodar na obširnem farovškem posestvu. Z 12 kravami je zalagal z mlekom skoraj vso Višnjo goro. V tamkajšnji podružniški cerkvi sv. Ane sem imel vsako nedeljo dopoldansko službo božjo za vso faro. 5 podružnic je bilo visoko v daljnih hribih, dve pa v dolini. Božjepotna cerkev v Dednem dolu je bila dobro obiskana zlasti ob petkih v postnem času. Prosvetno delo je bilo zelo razgibano. Imeli smo svojo godbo. Župnik je uspešno

Msgr. Leo Kristanc

vođil hranilnico in posojilnico za vse sosednje fare; vsa potrebna pota na bližnjo sodnijo je prepuščal kaplanu. V hudi zimi je zbolel in boleznii podlegel. Tedaj sem poleg vsega farnega dela vodil še hranilnico. Z naslednikom, ki je prišel čez nekaj mesecev, sva dobro orala vsa 3 leta in smo s hranilničnimi prihranki obnovili in preuredili Prosvetni dom ter farno cerkev opremili z novimi klopmi. Župnik Franc Vidmar je bil bolj družaben, zato sem vztrajal.

V Št. Petru pri Novem mestu

Po 5 letih delovanja v Višnji gori sem se v jeseni 1932 prese-

lil v vinorodni št. Peter pri Novem mestu k popolnoma slepe- mu župniku Francu Vovku. Fara je večinoma v hribih in vino- gradih, ima 3 podružnice in le- po božjepotno cerkev Matere bo- žje na Trški gori, kjer so bili „shodi“ ob Marijinih praznikih s službo božjo in potem z obiski po zidanicah. Lepi kraj z oku- snim grozdem in vinom „žamet- na črnina“ so mi nepozabni. De- la je pa bilo za enega kar pre- več, ko sem bil za vse, tudi za šolo, hranilnico in posojilnico, sam, in to v času najhujše „de- narne zamrže.“ Že itak revni ljudje niso imeli niti za sol, ker niso mogli spraviti vina v de- nar, in so mi za nujne obresti in za mašne darove prinašali grozdje.

V Ribnici

Kar oddahnil sem se, ko je že po dobrih 8 mesecih na novi fa- ri prišel dekret, da sem prestav- ljen k dekanu Antonu Skubicu, ki je bil dober župnik, odličen pridigar in tudi dober do kapla- nov. Vse delo v šolah je prepu- stil nama, kaplanoma. Tedensko sva imela po 25 ur pouka. Tudi društveno življenje je bilo zelo razgibano, dokler ni bilo pod Živ- kovičevim režimom prepovedano in zatrto. Zaupana mi je bila šol- ska mladina. Zbirati sem jo smel edinole v Marijinem vrtcu. Živo so mi v spominu „otroške nede- lje“ pri Novi štifti. Pri lepo u-

spelem zbiranju mladine mi je ve- liko pomagala domačinka gđč. Mimi Petelinova, upraviteljica na dekliški šoli.

Župnik v Prežganjah

Po hitro minulih dobrih šestih letih in pol sem v začetku je- seni 1939 dobil od škofa Grego- rija pismo z vabilom, naj se čim preje oglasim pri njem. Prijel me je za roke in me prosil, naj ne odrečem: „Dvakrat smo že razpisali župnijo Prežganje pri Litiji, pa ni odziva. Raztresena fara že nujno potrebuje župnika, obširno farovško posestvo in po- slopja razpadajo, ker ni gospo- darja. Tudi tam gori so duše in nekdo mora prevzeti skrb za nje.“ Z obljubo, da mi bo pomagal tu- di gmotno s takratnim verskim zakladom obširnih škofijskih goz- dov in da me ne bo pozabil, sem se mu zahvalil za zaupanje. Po- stal sem prežganjski župnik ter tako zamenjal udobno Ribnico z oddaljenimi in zapuščenimi Pre- žganji. Oktobra 1939 sem se po- slovil od Ribnice — za vedno. Če bi takrat škofa ne ubogal, bi ne pisal teh spomionv, ker bi moje kosti že dolgo trohnele v Kočev- skem Rogu, če ne bi že preje bil umorjen na ribniškem trgu. Je res čudovit blagoslov četr- te božje zapovedi spoštovanja in pokorščine tudi do predstojnikov.

Prihod na samotne Prežganje je bil lep v toplem jesenskem po- poldnevu, sprejem je bil slove-

sen, začetek dela na obširni in po hribih raztreseni fari pa je bil težak. Več mesecev zapuščeno župnišče je bilo popolnoma prazno, hlev, prostoren za 20 glav živine, je bil prazen in ni bilo potrebnega orodja. Moral sem postati kmet-začetnik. V veliko pomoč mi je bil dobri in razumni župan, izkušeni kmet Jože Gale — z nasveti. Vse mi je razkazal: strehe na zvoniku in cerkvi ter poslopij so prepuščale vodo; njive neobdelane, obširni kostanjev gozd že kar izsekan. Farani so bili voljni pomagati le z delom; denarno tudi niso mogli, povsod je bila revščina. Komu nistem je že silil tudi v hribe iz tri ure oddaljenih Vevč in Ljubljane, kamor so mnogi hodili po zaslužku. Zima je trkala na vrata in prva je bila huda in sem okušal rečenico dolincev, da „zima ima mlade na Prežganju.“ Poleg gospodinje sem si poiskal zmožnega hlapca, deklo in pastirja. Dobro mi je služilo motorno kolo, ko sem moral včasih kar po trikrat tedensko voziti v Ljubljano, kjer so bile kuhinjske in gospodarske potrebščine mnogo cenejše. Po zgodnji veliki noči, ko je „pomladanska Marija“ dripeljala lastovice tudi v farovski hlev, sta bili tam že 2 kravici, par volov in nujno potrebno gospodarsko orodje za pomladno setev; prežganjski hrib je oživel. Prišli so zidarji in prostovoljni delavci in nujno potrebna dela na obnovi so se pričela.

Hodil sem okrog bolnikov in v šolo, kjer sta dve sestri Ljubljanki skrbeli za mladino. V županu sem imel dobro pomoč, ker je imel vpliv in zaupanje pri ljudeh, denarno mi pa z občinskimi denarnem ni mogel pomagati. Imel sem pa močno oporo pri gospodu škofu, ki je bil zvest svoji obljubi: „Kar bo trajno ostalo pri cerkvi in pri župnišču vi oskrbite in mi račun predložite.“ Že se nisem kesal, da sem proti svoji volji postal hribovski župnik. In ko so obnovitvena dela pri cerkvi in župnišču in z modernim gnojiščem pred očiščenim hlevom bila končana, so zadnji dan majnika po končani šmarnični pobožnosti prišli fantje iz Prosvetnega društva (Fantovski odsek) ter dekleta Marijine družbe ter so vse temeljito posnažili in pota posuli. Ubrano potrkavanje je že pelo v pozdrav prihodnjemu prazniku sv. Rešnjega telesa. Lepa procesija je spremljala Gozpoda v ozaljšani monštranci. Prvi blagoslov je bil pred župniščem, z rožami po vseh oknih. Zadnji je bil na pokopališču pred cerkvijo, od koder je bil v žarkih junijskega sonca krasen pogled proti Ljubljani ter dalje proti planinam. V goreči molitvi smo prosili dobrohotnega Boga za blagoslov polju, varstvo domovini, za mir po svetu, ki je bil takrat že tako ogrožen. Saj je onstran Grintovcev že gospodaril Hitlerjev kljukasti križ. Za prežganjsko župnijo je bil res

„dan, katerega je naredil Gospod“; pa je bil, žal, tudi zadnji tako veličastno praznovan v svobodi, ker naslednje leto je bila že vsa Gorenjska in tudi Prežganje pod nemško okupacijo.

Nebeški vrtnar je lepo zalival in dobra letina se je obetala. Ob obilnem senu se mi je vsiljevala misel, pomnožiti živino v prostornem hlevu, da bo več tako potrebne gnoja in prireje za prodajo. Kaplanski prihranki so že davno skopneli, izposodil sem si denar in kupil še dva za pitanje potrebna vola in tako je bila vprežna živina za težke vožnje v hrib in na polju vedno na razpolago. Letina je bila srečno pospravljena, tudi v hlevu in svinjakih je bil lep prirastek. Za jesensko setev in oskrbo z drvimi in nastiljo z vožnjo ni bilo skrbi. Le delavci poleg poslov so bili dragi. Časa za duhovni blagor faranov in za šolo ter za oskrbo bolnikov je kar zmanjkovalo. Ponovna zahvala sv. Jožefu, niti eden ni umrl nepripravljen in nepreviden.

Vojna vihra in revolucija

Po novem letu 1941 sem dobil iz škofije pismo s sporedom birmovanja v dekaniji Litija, da bo ob farnem žegnanju sv. Marjete-patrone (10. junija) birma in kanonična vizitacija na Prežganju. Kar vesel sem bil, da bo gospod škof sam videl uspehe in sadove na zaupani mi župniji. Pa je bila dodana pripomba:

„...če bo Gospod hotel.“ Skrbni pastir je imel težke slutnje, katere so se uresničile že na cvetno nedeljo, ko je 6. aprila 1941 naduti Hitler stegnil svoj kljukasti križ tudi nad Jugoslavijo.

In prva žrtev je bila uboga Slovenija. V jutranjih urah je nemško letalo bilo že nad ljubljansko radijsko postajo. Na veliko soboto so se že vračali begunci od razpadle jugoslovanske vojske in med Markovo procesijo v petek 29. aprila 1941 je že prikorakala nemška vojska na prežganjski hrib. Morali smo izobesiti kljukasti križ iznad malega Prosvetnega doma, kjer je bila občinska pisarna, in tudi iznad župnišča, kjer smo morali prepustiti opremljeno sobo komandirju in „hištrno“ spodaj vojakom. V soboto pred prvo majniško nedeljo sta se pripeljala gestapovca, pregledala sta župnišče od kleti do strehe in hlev; moral sem z njima v cerkev, kjer sta mi z roko za pasom zahtevala tabernakeljski ključ. Prepovedala sta vsako zvonjenje ter mi naročila, da naj pazim, kaj govorim, in da moram biti županu za tolmača. Še sem moral z njima v klet, kjer sta zmerila sodček z mašnim vinom, si naložila nekaj steklenic in klobas; v kuhinji sta snela s stene kanarčka, ki ju je zvalil s svojim žvrgolenjem, in se odpeljala.

V pripravi za pridigo za naslednjo nedeljo o Dobrem pastir-

ju sem še listal po sv. pismu: „Kadar vas bodo preganjali v enem mestu, bežite drugam“ (Mt 10, 23). V misli mi je prišel sv. Pavel, kako se je spuščeno v kočari preko obzidja rešil in šel misijonariti drugam. Dozorela je misel, da se umaknem, kar se je čudovito posrečilo v noči 5. maja 1941. Srečno sem došel v Ljubljano, zasedeno po italijanski vojski, in se oglasil na škofiji. Gospod škof je odobral moj korak ter mi z žalostjo govoril, da je že večina gorenjskih duhovnikov in iz litijske dekanije

že na varnem v izgubljenih škofskih zavodih. Jaz sem strmел, ker na samotnem Prežganju o teh divjanjih niti vedel nisem. Po par dneh, ko mi je pomagal za prvo pomoč v potrebi, vse moje imetje je bilo izgubljeno, sem bil že poslan k Sv. Gregorju nad Velikimi Laščami za pomožnega župnika k že onemoglemu in gostoljubnemu župniku Fr. Krumpesstarju, kjer sem kmalu že okušal vso nesrečo in „blagoslov“ revolucije po hinavski OF.

(Bo še)

Prošnja za besede

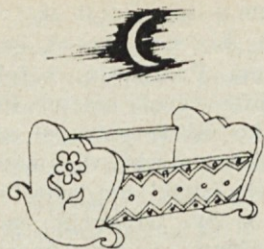
Moj molk je padel v senco Tvojih nog
kot bolna prošnja nemega berača,
pretežka Tvoja dobra je pijača
in jezik zdaj je tihi plod, o Bog.

Srca se je dotaknil večni smeh
kipečih juter in otrók ihtenje
in smrt dreves in klatežev življenje
in klic tvoji rožni v dnevih in nočeh.

Pomagaj mi, besed mi svetih daj,
besed, ki kakor vino se iskrijo,
ki molijo Te kot pomladni gaj!

Jaz pa bom vedno Tebi pesem pel
in kadar moji zvoki dozoriijo,
pri Tvojih bom kolenih obsedel!

France Balantič

v družini

ZIBELKA

„Tok-tok“ teka zibelka, pisana zibelka v temni kamrici, „tok-tok...“ kakor bi žolna trkala s kljunom ob deblo.

Otrok je priprl oči in zaspal.

Zibelka se je ustavila kakor čolniček, ki je pripeljal otroka v pristan sanjske dežele z velikimi rožami in zlatimi ptiči, kjer se same nebeške zvezde sprehajajo po srebrnih cestah z majhnimi otroki. Joj, zibelka, ladjica materine ljubezni, ki nadomestuješ otroku njeno naročje, mu utolažiš jok na ustnicah ter mu izvašiš v sanjah vesel smehljaj. Kadar bom hotel misliti na najlepše, se bom spomnil nate!

— — —

Naš gozd prekriva prvo mehko stopnico gora. Prav na vrhu tega zemeljskega vala, ki ga je dolina prislonila ob vznožje gore, izvira studenec, ki mu pravijo „Rumenjak“, ker je na spomlad ves obrasel s toplorumenimi kalužnicami. In ob tem studencu je svoje dni raslo drevo, ponosno in gibko kakor mlad fant, kajti bilo je

jesenovo drevo. Gozdne živali so vodile mladiče skozi njegovo senco: srne, lisice in zajci, in jež se je v pozni jeseni valjal po rumenih jesenovih listih. Kajti živali so ga zavohale že od daleč in temu duhu se niso mogle upirati; bil jim je slavnostna sprememba v enoličnem vonju bukev in gozdne trave. Ptice so si znesle gnezda v njegovih vejah; čiški in debelokljuni popkarji, še celo rdečkastosiva šoja s kučmo na glavi je prišla včasih v vas. Kadar je zapihal veter, je drevo razgibalo prožne veje, da so se zazibala gnezda na njih.

Visoko v gori je raslo drevo, dolina je ležala pod njim s človeškimi domovi in njivami in v njegovih krošnjah so se lovile pesmi letnih časov. Vse polno mladih jesenov je že raslo okoli starega drevesa in veter je zanašal njegova semena v neznane daljave in neznane usode.

Neke jeseni pa so prišli ljudje ter zamahnili s sekirami. Zahreščala je žaga in kakor velika sre-

brna riba se je zažrla v okroglo jesenovo deblo, tik nad koreninami. Kakor curki krvi je pršelo belo žaganje izpod zob. Z velikim krikom se je drevo nagnilo, najprej počasi, kot bi se težko ločilo od neba; vse veje so se zvile, jata ptičev je prhnila pod nebo, potem pa je drevo tresčilo na tla, da se je zemlja stresla, kakor bi vsa gora zatrepetala ob smrti lepega drevesa. Iz lesa je priteknel svetel sok in napolnil vso okolico z močnim vonjem ter dražil kri ljudem in živalim.

— — —

Nekaj dni po tistem večeru, ko je mlada žena vsa zardela objela moža ter mu zaupala veliko skrivnost, je na podu zapela žaga.

Ves dan je pela in spremljal jo je globok moški glas, ki se je zdaj pa zdaj prelil v žvižganje. Človekovo srce je bilo prepolno, da bi moglo molčati... Potem se je oglasilo kladivo, petje je za čas potihnilo.

In glej: iz belih jesenovih desk, še polnih tistega divjega, živega duha po rasti, je nastala zibelka, ne prevelika ne premajhna — ravno pravšna za živega otročiča.

V gori ob studencu je umrlo staro drevo, da je dalo svoj zdravi les za zibelko, ki bo objemala življenje človeškega otroka.

Potem je stari Matevž, ki je poslikoval panjiče, naslikal na zibelko angelčkovo glavico in rože in Marijino ime... Pomakal je čopič v barvo iz jajčnega rume njaka, česminovih jagod in kr-

hlike ter iz živih zidarskih barv in slikal. Spreдай je na tečaj pod končnico začrtal še trotamoro zvezdo, ki naj veruje otroka pred uroki zlih pogledov. Ne, tako lepo zibelko si še v pravljici težko misliš!

Potem so jo spravili v kaščo na podstrešje, kjer je dišalo po žitu in suhih rožah.

Sredi poletja pa so jo prinesli v hišo, jo lepo umili in napolnili s pšenično slamo ter s polno vrečo mehkih ovsenih plev. Vse to so pregnili z belo rjuhico iz najtanjšega platna in nekega nedeljskega jutra položili vanjo fantka, ki je komaj jokati znal in je bil ves rdeč kakor prsi ptička pogorelčka. Storili so nad njim sveti križ, da bi nobena huda sila ne imela moči nad njim, ga pregnili z odejo, rdečo ko gartroža, ter jo prevezali s trakom, ki je tekal navzkriž od gumba do gumba na straneh zibelke... Pa so zazibali in stara mati je zapela:

„Bog oče je v nebesih,

Marija je med nam,

svet Jožef na desni je stran...“

— — —

Zdaj je okno zagrnjeno z rdečim zastorom — to je stara ruta, ki jo je Tončka nosila nekoč ob žetvi. V poltemi čudno lepo žarijo angelske glavice na končnicah zibelke. Med njimi so srčki in iz njih rastejo velike, žive rože, da kar zadišijo kakor žeravec pod oknom.

Tiha in mirna čaka zibelka, da se bo dete prebudilo. Zdi se mi,

da je polna ljubezni in skrbi. V njenem lesu še počiva resnost starega drevesa, ki je prezibalo tisoče mladih ptic na svojih vejah.

Na belem platnu cvete fantkova glavica. Na lahno je otrok našobil usteca in spi. Skozi lica mu proseva kri in prstki so mu kakor klobasice. Ves diši po mleku in vijolicah.

Počasi diha.

Muha jezno pobrenčava za zastorom.

Pravkar sem prišel iz gozda. Oči so mi še polne življenja dreves in temnozelenih mahov; v ustih imam še okus po jagodah in v nosnicah vonj divjega bezga na poseki. Sedim na pručici ob zibelki in gledam zdaj zibelko, zdaj široko posteljo ob njej, zdaj Marijo na steni, ki ujčka Dete Jezusa ter prisluškuje krvi, kako mi bije v žile, kakor bi se še v srcu takala majčkena zibelka: „tok-tok...“

Ne, jaz nisem nikoli okusil dobrohotnega zibanja v zibelki. Položili so me v pleteno košaro s čipkastimi zastorci in z veliko modro pentljo na vrhu. V vsaki gubi se je skrivala sled velike ljubezni.

Toda v zibelki je nekaj, kar je prvinsko zvezano z zemljo!

Otrok spi.

Kadar je lačen, zajoka. Joka tudi, če mu je treba suhih pleníc. Včasih poje v kratkih, odrezanih glaskih. Smeje se, kot bi prebrenkal najvišje pojoče strune na citrah, ki počivajo na omari; igra se

z nitkami ter svojimi prstki in nikogar se ne boji.

Včasih se pogovarjava:

„Ali vidiš lučko?“

Otrok vidi lučko — to mi povedo njegove oči. Nobena uganka mu ni, od kod je ta lučka in zakaj gori. Gori — in fantek jo vidi, to je vse in zadostuje. Če mu pokažem jabolko, prične mahati z rokami ter se smeje, da dobi čisto majhne oči in mu tečejo sline iz ust kakor polžku.

Ko bo večji, mu bom pokazal, kje ima jazbec brlog in kje gnezdi povodni kos, kje cveto tavžentrože in kje spravljajo čmrlji med, kje zore robidnice in kje čofotajo žabe... Mnogo mu bom moral povedati; moral se bo naučiti, da bo živel s slednjim vlakencem telesa — in srca...

Po prstih stopi mlada mati v izbo. Cokle si je že v veži sezula, da bi njih ropot ne prebudil otroka. Z njo se vsuje v izbo vonj in žarenje sočnega dneva.

„Ali si danes ti za varuha,“ pravi ter me pogleda s smejočimi se očmi: Potem poklekne k zibelki ter se skloni nad otroka. Nato se spet vzpne in oči ji gore v veselem ponosu:

„Ali ni lep, moj korenjak?“

To ni več tista Tončka, ki sem jo poznal poprej. Njene oči, ki so bile včasih kakor oči razposajene srne, mikavne v čistem, navihanem blesku, so zdaj mehke kakor oči mirne ovce in ustnice so se ji zresnile — odrešujoče trpljenje

jih je blagoslovilo. Vse kretnje ji spremlja prizvok veličastja — take so morale biti žené svetopisemskih očakov, ko so rodile prvorojence v pastirskih šotorih in jim dale imena: „Hvala Bogu,“ „Blagor meni“, „Bog me je obdaroval!“ ...

Dekle je dozorelo v ženo in mater.

Otrok začuti materino navzočnost ter se zgane v spanju. Zibelka se na lahko zaziblje pod materino roko.

Trenutek je poln svetosti in razodetja. Še jaz pokleknem k zibelki.

Počasi pričenjам razumevati.

Vse moramo gledati v odsvitu veselja in ljubezni. Veselje se nam daruje v sleherni kretnji, v slehernem bivanju. Zadostuje en sam cvet pelargonije, ki se je pravkar razprl, da nas napoji z veseljem. In veselje je brat ljubezni.

Joj, neskončna radost ljubezni in krogotek darovanja, ki sta rodila to razposajeno zibelko!

Ko bo fantek dopolnil svoja leta, bo nekega dne popustil ovce in vole in plug, se ustavil sredi steze ter prisluhnil.

Preko polja bo prišlo dekle — morda bo prav tedaj zdrknilo sonce v pokojni pristan za gorami — dekle kakor regratov plod, ki pričakuje vetra; kakor mlado, kipeče vino. Poznalo bo trpkost zemlje, cvetenje pomladi, veliko poletje, darovanje jeseni in mir zimskih večerov...

MOLITVENI NAMEN ZA JULIJ

Splošni: Da bi se uveljavljalo versko gledanje na človeško zgodovino.

Misijonski: Da bi se sleherni krščanski popotnik zavedal, kakšno zadržanje mu narekuje njegova vera.

In kaj bo potem?

Zibelka, ej, ti čudežna posteljica, ki te je samo ljubeče srce naredilo, kaj misliš, kaj bo potem?

Takrat boš ti že stara in polomljena in zanesli te bodo nazaj na podstrežje v družbo doslužene skrinje, postelje s polomljenimi nogami in starega kolovrata, v brezdelno otožnost ob šopih suhih zdravilnih rož... Pajki ti bodo prepredli angelčke s srbrnimi mrežami, mrtvaške ure se bodo zaredile v telesu in v zimskih večerih bodo priškrabljale miške, ki se bodo zateleke z vrtov v hišo...

Kaj praviš, kaj bo potem, ko bo fant zagledal dekle sredi mladih njiv?

Ne veš? O, ti lesena zibelka, gugajoča se posteljica z angelčki in srčki!

Treba bo nove zibelke, vidiš!

Toda poprej boš morala prezibati fantku še mnogo bratcev in sestric...

Emilijan Ceve

DNEVNIK NEROJENEGA OTROKA

5. oktober, sobota. Danes sem začela živeti. Očka in mamica še ne vesta tega. Sem manjša kot glavica od bučike. In vendar sem že samostojno bitje. Vse moje telesne in duševne značilnosti so že določene; imela bom na primer oči kot očka in plave ter valovite lase kot mamica. In še druga stvar je čisto gotova: bom deklica.

19. oktober, sobota. Danes so se pojavile moje prve žile in moja prva kri. Ker moji organi še niso povsem oblikovani, me mora vzdrževati moja mamica s svojo krvjo in s svojo življenjsko silo. Vendar, ko bom rojena, mi bo zadostovalo, da me bo nekaj časa hranila s svojim mlekom.

23. oktobra, sreda. Moja usteca se odpro navzven. Čez eno leto se bom že lahko nasmehnila, kadar se bodo moji starši sklonili nad mojo zibelko. Moja prva beseda bo: mama.

Op.: Bilo bi zares smešno reči, da še nisem popolnoma samostojno človeško bitje, ampak da sem le del telesa moje mamice.

25. oktobra, petek. Moje srce je začelo biti. Svojo nalogo bo opravljalo, ne da bi se kdaj ustavilo, do konca mojega življenja.

2. novembra, sobota. Moje roke in moje noge začenjajo rasti in bodo rastle, dokler ne bodo docela oblikovane in postale uporabne. Ta rast bo trajala tudi še nekaj časa po rojstvu.

12. novembra, torek. Sedaj mi rastejo na rokah prsti. Z njimi se bom polastila sveta in se uvrstila med delovne ljudi.

20. novembra, sreda. Danes je moja mamica prvič uganila v svojem srcu, da me nosi v svojem naročju. Predstavljam si, kakšno veselje jo je obšlo.

28. november, četrtek. Vsi moji organi so že povsem oblikovani. Sem že precej zrastle. Tudi trepalnice so mi zrastle; če bi videli, kako ljubka sem!

12. decembra, četrtek. Začeli so mi rasti lasje, obrvi in nohtki. Kako zadovoljna bo mamica s svojo hčerko...

13. december, petek. Kmalu bom mogla videti, čeprav so sedaj moje očke še zaprte. Luči, barve, rože... kako lepo mora vse biti...

24. december, torek. Moje srce je popolno. So otroci, ki pridejo na svet s slabotnim srcem. V takšnih primerih se morajo podvreči strašnim bolečinam pri operacijah, da se rešijo. Hvala Bogu, moje srce je zdravo. Bom deklica, polna zdravja in življenja. Kako se bodo vsi razveselili ob dnevu, ko bom rojena.

28. december, sobota. Danes me je... moja mama... umorila.

M. Swab

ZA MLADINO

SLOVENSKI MLADINI V ARGENTINI

Če je kaj lepega na tem svetu, je mladost, mladostna volja in hrepenenje segati po zvezdah, naj bodo še tako daleč in še tako visoko.

Ta volja in to hrepenenje sta najmočnejša stebra za slovensko bodočnost. V ta stebra gleda naš rod, ki je dozorel, v ta dva stebra so uprte oči nas vseh, ki vas ljubimo, zakaj v vas naša kri, naša beseda in naše upanje naprej cveti.

Ni moči, ki bi mogla ustaviti silo lepe in zdrave mladosti, ki ima jasne cilje in čisto upanje. Ni je sile na tem svetu, ki bi mogla ubiti voljo v mladem človeku, če jo ta mladi človek gradi na volji Tistega, ki je odločil, da je ta mladi rod pognal korenine v tuja tla, pa zato tako močne, da segajo do domačih tal.

Dragi mladi prijatelji, mi vsi — drevesa na tujem — potrebujemo močnejših korenin in širše krone. Močnejših korenin, da zdržimo viharje, širše krone za-

to, da ujamemo kar mogoče veliko sonca.

V sv. pismu stare zaveze, v Pridigarju, so zapisane lepe besede, ki so zapisane kakor posebnost za naš čas in za nas vse: „Kdor vedno pazi na veter, ne pride do sejanja, kdor vedno gleda na oblake, ne pride do žetve.“

Mladi prijatelj: bi ali ne bi? Ali je še vredno, ali se še splača? Je vredno žrtev? — to so vprašanja mladega človeka, ki se ne more odločiti. To so vprašanja mladega človeka, ki niha, ki prečenja veter, od katere strani vleče; ki gleda v oblake, kaj prinašajo in kam gredo.

Neodločnost je grobar bodočnosti. Pa tudi grobar mladostne sile, ki daje vsakemu mlademu človeku tisti čar, ki priteguje k sebi vse tiste, ki žele v mladem rodu videti uresničenje vsega, kar sami uresničiti niso mogli.

Čas, v katerem živite, postaja čas neodločnosti. Botrujeta mu

Mladinski sestanek v nedeljo 23. maja 1976 v Slovenski hiši. Od leve na desno: Tone Erjavec, zvezni predsednik Slovenske fantovske organizacije, Otmar Mauser, član Narodnega odbora za Slovenijo in predsednik Slov. društva Baraga v Torontu, Kanada, ga. Marija Mauserjeva, žena pisatelja Mauserja, pisatelj Karel Mauser in dr. Alojzij Stare, zvezni duhovni vodja SFZ in SDO (foto Ivan Makovec)

strah in razočaranja. Strah, da ti bo odločnost škodovala, strah, da ti bo zaprla to in ono pot, te odrezala od te ali one osebe, ki ti je draga, ti onemogočila ta in ta načrt.

Razočaranja nad starejšim rodom, nad našimi napakami, razočaranja nad uspehi, nad dosežki, razočaranja nad nerazumevanjem. Eno rečem k neodločnosti pri mladem človeku: Ponižuje ga. Mlad človek je sila, mlad človek v svojem idealizmu lahko iz teme ukreše dan, skoz skaleto skleše pot.

Je kaj bolj bednega kakor mladost brez odločnosti?

Jaz se klanjam tistemu, ki ne omahuje, ki vidi cilj in hodi proti njemu, če je še tako daleč.

Drugo bridko znamenje naše ga časa postaja brezbržnost.

Toliko mladih ljudi se ogiba in otepa dela z izgovorom, da so drugi za to in ono bolj poklicani, bolj zmožni. Pa je za izgovorom dejansko samo umikanje, samo iskanje lažje poti — izogniti se soodgovornosti. Tako lahko si je po pilatovsko umiti roke nad napakami drugih, nad

pogreški drugih, in misliti zraven: nič nimam pri tem, zgrešili so drugi, jaz sem čist.

Brezbrižnost ruši skupnost, je kakor termit, ki votli našo skupno stavbo. Koliko imamo že votlega, čeprav na videz še trdno stoji!

Tolikokrat mislim, da se nismo rodili na ta svet, da bi delali čudeže ali sijali s svojo modrostjo. Prišli smo in smo del slovenske skupnosti, da bi dopolnili mozaik slovenskega krščanskega življenja. Še tako veličasten mozaik je sestavljen iz drobcev in če še tako majhnega drobca manjka, mozaik ni popoln. Brez tvojega dela, mladi prijatelj, brez dela mladih slovenskih sil mozaik našega slovenskega življenja ni zaključen.

Naj bi brezbrižnost nikdar ne

krhala mladih sil, naj bi nikdar ne razkrajala mladinske skupnosti. Naj nihče od nas ne naklada odgovornost na drugega. Bodi toliko dekleta, bodi toliko fanta, da boš prevzel svoj del in ga tako dokončal, da bo spadal v slovenski mozaik, da se bo ujel z delom ostalih v resnično, zdravo celoto!

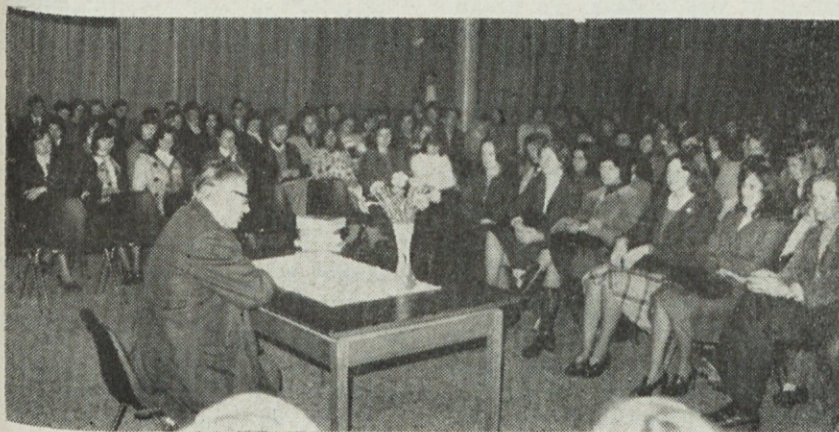
To vam želim, dragi prijatelji! Moje srce in moje želje so z vami. Verujem v vašo silo, verujem v vašo odkritost in verujem v vašo zvestobo.

Sklerjeni v medsebojnem spoštovanju stopajmo v bodočnost. Verjemite mi, da je v njej luč, ki bo blago svetila na vse, kar je v ljubezni spočeto in z blagimi nameni rojeno.

Naj ostanem vaš član vseskozi.

Karel Mauser

Nad 200 deklet in fantov se je udeležilo mladinskega sestanka v nedeljo 23. maja v Slovenski hiši, na katerem je pisatelj Karel Mauser govoril našim mladim (foto Ivan Makovec)

Kdo nas razume?

KDO POZNA UBIJALCA?

Na steni avtobusne čakalnice je nekaj tednov visel velik lepak s temle napisom: „Kdo pozna ubijalca?“ Na lepaku je bila fotografija lepega, dvajsetletnega dekleta, katere truplo so našli na samotnem kraju.

Neka mati mi je rekla: „Vedno, kadar čakam avtobus, mi pride na misel: Moj Bog, kaj če bi se to zgodilo moji hčerki Mariji!“

Mnogi starši, ki vidijo ta lepak, gotovo mislijo isto. Čez nekaj tednov je lepak izginil, vendar vsak dan časopisi objavijo podobne novice in fotografije.

Zaradi tega dejstva laže razumemo, zakaj starši na splošno s takim nezaupanjem gledajo na okolje, ki nas obdaja. To nezaupanje na žalost prenašajo na svoje otroke. Mladi morajo razumeti, da njihovi starši niso strogi zaradi nezaupanja do njih, pač pa zaradi skrbi in iskrene ljubezni do svojih otrok. Medsebojni razgovori so edini način vzgoje mladostnikov.

Kolikokrat se starši znajdejo pred dejstvom, da jim doraščajoči otroci ne zaupajo. Res je zelo boleče za vsako mamo, da ji katera od sosed pove, da ima njena hčerka prijatelja ali častilca.

Zgodi se, da se gospa Podlipnik sreča z gospo Posavnik in ji ta na zagoneten način reče: „Zdi se mi, da vam moram čestitati.“

„Čestitati? Zakaj?“ vpraša gospa Podlipnik, očitno v zadregi. „Kaj mi le hoče gospa Posavnik?“ premišljuje nezaupno. Pa se gospa Posavnik samo prijazno smehlja. „Nikar se ne delajte, kakor da ne veste, da ima vaša Julka prijatelja, ki jo vedno vsak večer spremlja iz šole.“

In vendar Julkina mama res ne ve ničesar. Ker noče tega priznati, se v zadregi nasmehne, zardi, se še bolj zmede, kar še bolj poudari njeno negotovost. Sosega uživa nad njeno zadrego.

Seveda je pri Podlipnikovih zvečer grenak prepir med mamo in Julko.

„Veš, kaj sem zvedela?“ začne razžaljena mama, ker se čuti opeharjeno za hčerkino zaupanje.

„Ne vem.“

„Da imaš fanta.“

Julka zardi do ušes, ne zaradi prijatelja, ki jo res večkrat spremlja iz šole, pač pa zaradi tega, ker so jo odkrili in je njena skrivnost razkrinkana.

„Kako, da imam fanta? Janez

je moj prijatelj in me spremlja iz šole. Sosedova Marija je iste starosti kakor jaz in ima že eno leto...“

„Kaj je tebi mar, kaj dela Marija?“

Tako se je začel prepir. Starši so Julki strogo prepovedali, da bi se družila z Janezom, čeprav ga niti ne poznajo. Med njimi in Julko je nastal prepad molka in medsebojnega nezaupanja. Nekaj mirnih, pametnih in priličnih besed bi pomenilo pot do medsebojnega zaupanja in razumevanja.

Starši morajo vedeti, da je iskreno in resno zanimanje za doživetja otrok veliko bolj plodono, kakor nezaupanje in skrivno stikanje za njihovimi skrivnostmi.

— — —
Če napravimo povzetek o vsem, kar smo razmišljali, bomo videli, da spolni problem kakor tudi problem generacij nimata svoje-

ga izvora v današnjem času, pač pa se pojavita pri vsakem mladostniku. Res je, da se v današnjem času spolnost veliko bolj poudarja kakor v prejšnjih dobah, vendar je možno tudi v današnjem času čisto živeti. Da to dosežemo, moramo imeti iskreno in spoštljivo mnenje o človeku in njegovi vlogi v stvarstvu, v katerem ima spol svoj veliki in sveti smisel, ki doseže svojo polnost samo v zakonu. To zdravo načelo pomaga mladostnikom, da ohranijo v svojem življenju pravi red in jim je v oporo, da ne padejo v nesrečo strasti. Mladostnik mora razumeti, da sta ljubezen in ljubimkanje dve popolnoma različni stvari. Ljubezen išče dobro ljubljenega bitja in samo skupaj z njim tudi svoje lastno dobro, medtem ko je ljubimkanje le slabo zakrita sebičnost. Vsako neresno ljubimkanje je začetek konca ljubezni.

Otto Goldmann-Metka Mizerit

Mladinska himna

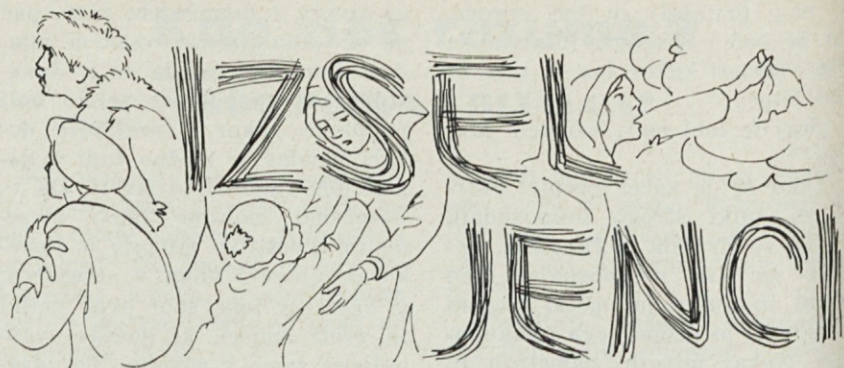
Slovenska smo mladina,
naša je rast:
Bog, domovina, delo in čast!

Svet pred nami se odpira,
drzno mu gremo nasprot,
iz Slovenije izvira pot,
ki gre čez vso zemljo.

Duh osvaja nam vesolja,
a srce ustvarja dom;
v vsem je naša ena volja, ta:
Slovenec sem in bom!

Slovenska smo mladina,
naša je rast:
Bog, domovina, delo in čast!

dr. Tine Debeljak
(uglasbil dr. Franc Cigan)

Johan Bojer-Božo Vodušek

Druga knjiga

I

Get up! pravi Erik Foss svojima voloma. Vozi se na čelu šestih voz preko prerije. „Get up!“ vpije tudi Kal Skaret svojima živalima. Ve, da to pomeni, naj nekoliko pohitita. „You damned rascal!“ zagrmi Erik na vola na levi in ga ošvigne z bičem. „You damned rascal!“ zagrozi tudi Kal enemu izmed svojih in ve, da ga zdaj dolži, da je vražji malopridnež. In tako se dogaja, da je Kal pri vsaki priliki trdnejši v angleščini. Voli imajo tukaj v Ameriki raznovrstna imena. Eden je Jim in drugi Buck in tretji Tom. Čisto na skrivaj pa je vendar Kal enega od svojih krstil za Ebbeja.

Na potu so prek široke ravnine ob Red Riverju. Krog in krog vidijo v pekočem soncu samo nebo in ravno zemljo. Kal sedi na kozlu s kučmo in z debelo ruto okrog

vratu. Zraven njega je mala Siri v modri obleki in z rdečo ruto na glavi. Tukaj so baje klopotače, zato je najbolje, če jo ima pri sebi. Med vozovi je petero prerijskih voz, kakršne imajo navadno izseljenci, majhnih hiš na štirih kolesih s stenami in streho iz nepremočljivega platna. V notranjosti so kakor majhna stanovanja. In tam sedi Karen in šiva in krpa in ima poleg sebe Olufa in Pavlino, ki ju izprašuje iz zgodb svetega pisma. Ne gre tako dan za dnem zapravljati čas. Za njim pridejo voli in voz Pera Fölla, on sam pa sedi v vozu in pazi na majhnega črnolasega dečka z rjavimi očmi. Prišel je pozimi na svet, na vzhodu v Wisconsinu, in je že tako živ fantiček. Ana in Elza hodita blizu voza peš druga ob drugi, z rutami okoli glave zaradi moskitov. Sonce jima je ožgalo obraza, da sta čisto rjava in polna mehurčkov.

Čudno se jima zdi, kako je mogel biti v stari domovini tak prepad med njima. Pripovedovati si imata toliko stvari in Elza se čudi, kako da je bila Ana kot dekle tako na slabem glasu. Saj nikoli ne izpregovori nobene nedostojne besede, samo narave je vsele. Tako pametno se pogovarja in bi se rada tega in onega od nje naučila. Obe sta veliki in vitki, istih let, obe je vrglo v isto usodo, ki jo morata zdaj sprejeti tako, kakršna je. Spominjata se svojih dekliških dni, vsaka pripoveduje iz svoje okolice in zmeraj najdeta kaj, čemur se morata smejati. Včasih se jima pridruži učitelj Jo Berg in ne da se reči, da se ne obrača predvsem k Elzi. „Zdaj ste pač kmetica,“ pravi, „vedar govorice niste še spremenili.“ — „Kako,“ pravi Elza, „ko pa mi je govorica nujno potrebna.“ — „Olova govorica menda ni dovolj dobra za polkovnikovo hčerko?“ — „Je, ampak moja je na vsak način dovolj dobra zame.“ — „Kaj pravi Ola na to?“ — „Pravi, da se nikogar ne tiče kakor samo naju.“

Ola sedi na kozlu svojega voza in potihem poje. Eno oko ima zateklo od pretepa pred krčmo, kjer so prenočili. Pa sam tega ni kriv, to tudi Elza razume, kriva sta bila ona dva prekleta Yankeeja, ki sta rinila vanj. Sicer pa le ni tako lahko biti oženjen z gospodično. Skoraj vse, kar napravi, je tako grozno neumno, četudi ona tega naravnost ne pove. Zdaj se

ji mora pač vse življenje neprestano zahvaljevati, da je storila, kar je storila. Da, da, ni druge pomoči, kakor da zapoje pesmico in zabrenči:

„O Suzana, ne jokaj za menoj.

Šel bom v Kalifornijo
in kopal zate zlato.“

Voli stopajo, stopajo, toliko, da se vrtijo kolesa. Anton Noreng in učitelj Berg imata skupaj voz in vprežno živino. Namenila sta se živeti nekaj časa v isti koči in skupaj obdelovati zemljo. Za zdaj sedita v vozu in igrata karte, nekaj je treba početi. Za njima pride Morten Kvidal. Včasih sedi po ves čas z zaprtimi očmi. Vrglo ga je nekam na slepo srečo, zdaj naj gre, kakor hoče. In na kraju so tovorni vozovi s kosami, z branami, s plugi, s semenom, z vrečami moke, z deskami, z njihovim skupnim bogastvom. Za vsakim vozom stopa na verigi par krav in za zadnjim vozom plemenski bik, važen gospod. Namenjeni so sto milj proč od vsakih sosedov in treba je misliti na vse.

Skoraj eno leto je že, kar so prek morja. Jeseni in pozimi so delali na vzhodu v Wisconsinu, možje na žagi, žene pa so kuhale in prale razen za domače še za nekatere druge. Nekaj šilingov je bilo treba vendar prihraniti, četudi so mislili pričeti zunaj v preriji samo z ilovnatimi kočami in voli. Pred enim tednom so prišli v Northville tukaj v Dakoti in ko so se z vsem preskrbeli, so se od-

pravili na potovanje proti novemu domu, daleč na zahodu. Kam prav za prav gredo? Kdaj bodo prišli tja. Nihče tega ne ve, zanašajo se na Erika. Nekaj dni so se vozili skozi nove norveške naselbine. In bilo je prav čudno, z vsemi, ki so jih srečali, so govorili norveško. Videli so pohabljenca, ki so se udeležili meščanske vojne, slišali so o napadih Indijancev, o njihovih ropih in požigih prav v teh krajih. Sicer je bilo to pred veliko leti, ampak kdo ve, če se ne bodo spet kdaj povrnili. Ali ni še zmeraj tičal strah v kosteh vsem, s katerimi so govorili? Kadar so se ustavili pri kaki cerkvi, so brali na spomenikih sama norveška imena. Bilo je čudno, ampak res. Marsikak Ola in Per in marsikaka Gunbild in Maren so napravili dolgo pot iz stare domovine, da so legli tukaj k počitku. Njim, ki so na novo prišli, se je zdelo kar domače. Ali namenjeni so bili še mnogo dalje.

Erik Foss si je potisnil slamnik na obraz in neprestano žvižga. Prekleta počasi gre, vol si pač dobro premisli, preden dvigne nogo. Že zgodaj spomladi se je bil odpravil na pot, da poišče zemlje za svoje ljudi. In daleč jo je moral iskati, preden je našel najboljšo. Ampak kaj zato? Samo da začneš, kjer je treba, potem bo železnica nekega dne prisiljena, da pride in te poišče, in bogate naselbine in mesta bodo zrastle. V teh krajih se zdaj

neprestano dogaja tako. Samo treba je biti o pravem času na mestu in pograbit najboljše.

Zdaj so se začele naselbine okrog njih redčiti in prava divja prerija se odpira pred njimi. Se vidi sem pa tja kaka osamljena farma. Ampak hiše so včasih par nadstropij visoke in vendar tako onemoglo izginjajo v široki črni, izorani zemlji krog in krog. Celo ogromne grmade slame zamaštrlijo proti nebu. Neskončna ravnina krog in krog tudi nje pritiska k tlom, pred nekoliko leti pa so tudi oni pričeli v kamniti dobi z voli in ilovnatimi kočami. In v isto kamnito dobo je zdaj namenjena ta truma ljudi.

Erik Foss žvižga in ima dosti časa za premišljevanje. Spominja se svoje mladosti, kako je — beraški pakrt Suhe Oline — pasesel pri tujih ljudeh živino, odkar je mogel klopotati v cokljah. Kako je trpel lakoto in prezeboval, kako so ga topli in suvali in kako se je kmalu naučil grizti okrog sebe, pa so bili drugi toliko močnejši od njega. Pozneje je marsikdaj sanjal o maščevanju, ali načrti so se z leti precej spremenili. Maščevanje? Dobiti druge ljudi popolnoma v svojo oblast, je nekaj velikega. Ali ni morebiti tudi to maščevanje? Marsikdo, ki je bil suženj v stari domovini, je tukaj v pustinji ustvaril nove naselbine, ustanovil mesta, sezidal bolnišnice, zgradil cerkve. Sicer ni to ničesar novega in kljub temu — ali se ne more zgoditi še

enkrat? Ampak Erik ni imel namena ustvariti si državo z ne vem kakimi ljudmi. Ne, morali so biti sinovi in hčere velikih gospodarjev iz domačega okraja. Nekega dne naj se izve, da so se dvignili z njegovo pomočjo. Ali ne bo tudi to maščevanje? Zdaj se vozijo za njim, znameniti dogodek se je izpolnil. Ni se mu sanjalo da bo imel hčer z Ramsöya s seboj, ali pa celo gospodično z Dyrendala. In vendar, zdaj gredo za njim, pravljica je, ampak resnična. Ali ni to maščevanje? Že so bili vsi popolnoma v njegovi oblasti, moral je biti za vse Previdnost božja. Kar so si bili prislужili pozimi, še zdaleč ni zadostovalo za opremo. Izposoditi so si morali od njega, zakaj jim ne bi dal? „Nič ne mislite na to,“ jim je zmeraj odvrčal, „mi vsi bomo nekega dne bogati.“ Samo napisal je imena in vsoto v majhen zvezek, velik kakor kak šolski zvezek, in pod vsoto so morali načečkati svoj podpis. To je bilo vse. Maščevanje? Gotovo. Še nihče ni bliže slutil slik, ki jih je videl v bodočnosti pred seboj: mesta, cerkve, visoke šole. Zakaj tri besede, če ena sama zadostuje. Ampak čudno. Čim bolj so bili njegovi tovariši v njegovi oblasti, tem manjše je bilo zmagoslavje. Vstale so v njem sile, za katere prej ni vedel, skrb za otroke, neprestana misel na druge, načrti v velikem in malem, kako bi se dobro godilo vsem skupaj. Smehljati se je moral nad temi sanjarijami,

vendar tako je bilo. Da, da. Raznovrstna so maščevanja.

Zdaj jate prerijskih kokoši ne vzletavajo več kakor poprej, te se držijo le v bližini naseljenih krajev, in tudi ne kosi, ki živijo od žita farmarjev. Čisto tiho je postalo, sliši se samo lahen šum prerijskega vetra. Mimo šine zajec z vzbočenim hrbtom, kunec beži v dolgih skokih, prerijski pes se prikaže iz svoje jame in tui in laja na tujce. „Pozor!“ zakliče Erik onim za seboj. „Kjer se nahaja ta prijatelj, tam so blizu klopotачe.“ Kal zavpije svojima vražjima fantoma, naj pri priči zlezeta na voz.

Rdeča sončna obla se počasi spušča na ravnino na zahodu. Zdaj je čas počitka. Pri prvi vodi zakliče Erik svojima voloma: ho! Tudi Kal pravi svojima: ho! To je angleško za domače ptro. Samo po sebi se razume, da je treba v Ameriki tako govoriti z živino. Vozovi se ustavijo drug zraven drugega in ko so voli izpreženi, poiščejo najprej vodo in se potem začnejo pasti po preriji. Tukaj se lahko dobro nakrmijo. Ali eden od Erikovih volov je pri prejšnjem lastniku vozil z enim od Kalovih. Prijatelja sta si in se žalostita, da sta se morala ločiti. Zdaj iščeta drug drugega, se ližeta in se paseta malo v stran od drugih.

„Danes nosi Anton ženskam vodo,“ pravi Erik Foss. Moški morajo seveda pomagati postavljati ognjišča in nositi vodo, ampak

ta materin ljubljencek se venomer izmika delu. Temu hoče Erik napraviti konec. Žene morajo najprej pomolsti krave, Morten, učitelj in Erik morajo skrbeti za svoje. Kal obesi lonec nad ogenj za večerno kašo in otroci poiščejo krožnike in žlice. Jedo zmeraj vsi skupaj, bo že kdaj poravnano. Ampak kaj z drvmi? Nikjer ni videti več nikake suhe vejice. Kje bi našli kaj, kar bi gorelo? „Poiščite suhe prerijske trave in jo zvijte v vrvi!“ se oglasi Erik izza ene svojih krav. Za to morajo poskrbeti Kal in otroci. Čudno gorivo. Da, tukaj je dosti trave, suhe kakor goba in lahko jo je zviti in stisniti. Ampak veliko je je treba, če naj kaj zaleže. „Le brž, otroci,“ pravi Kal.

Ampak šele, ko naj bi sedli, obstanejo in gledajo okoli sebe. Šele zdaj vidijo, da so prišli tako daleč v prerijo, da ni videti nobene naselbine več. Vsaka sled za ljudmi je izbrisana. Kolesnice, po katerih so nazadnje vozili, so od lovcev na kožuhovino, ki vsako leto prihajajo od vzhoda s Hudsonovega zaliva v celih karavanah na ravnino na zahodu. Zdaj so tudi one izginile. Vsi stojijo in strmijo. Celo otroci iz Skareta so vtaknili prst v usta in gledajo. Nihče razen Erika ni videl kaj takega. Nikoli si niso predstavljali zemlje, ki bi bila tako velika, in neba, ki bi bilo tako neskončno široko. Per Föll se prime za čelo in vsi kakor nehote tipajo, da bi se nečesa oprijeli. Da bi bilo vsaj

kje kako drevo, kak grič, ampak nikjer ni ničesar, ničesar razen morja zemlje, ki umira v težkih vpijajočih sipinah, ki se modri iz daljave v daljavo, dokler se zadnji val ne dotakne samega neba. Če se tukaj izgubiš, te ne bo nihče našel. Ali vidiš sto milj proti zahodu, ali še dalje? Obrni se, prav isto na vse strani. Venomer je dalje in dalje, čim bolj gledaš. Pojdi nekoliko dni proti obzorju, venomer se ti bo umikalo.

Tako stojijo kakor okameneli in ne pride jim na misel, da bi izpregovorili. Goreča sončna obla se spušča na prerijsko morje in obliva z rdečim sijajem njihove obraze. Zdi se, kakor da bi prav zares strmeli za gorami, fjordi in gozdovi domačega kraja, za mirno valujočimi jezери in zelenimi griči. Naj strmijo, kolikor hočejo. Ne dvignejo se iz prerije. Slika domačega kraja, ki še živi v njihovih dušah, se odbija od te puste ravnine in samo večja njihovo vrtoglavo.

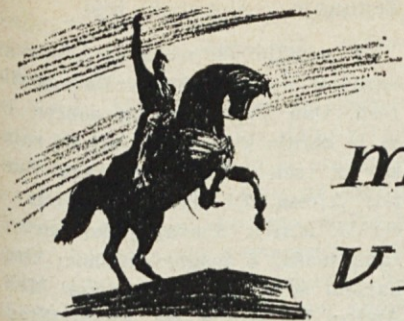
(Bo še)

Ribničan prodaja suho robo. Sreča ga znanec in vpraša: „Kako vam gre?“

„Kakor bolnikom,“ odgovori Ribničan, „vsake tri ure eno žličico.“

„Janezek, si pokazal zdravniku jezik, kakor sem ti naročila?“

„Sem, mama, pa osle tudi.“

med nami v Argentini

**Župnik Anton Stanonik —
80-letnik**

Koncem maja je župnik Anton Stanonik obhajal svojo življenjsko 80-letnico. Tisti, ki ga poznajo, mu ne bi prisodili teh let, saj je zmeraj mladostnega obraza, veder in prožnega koraka.

Rojen je bil na Trati nad Škofjo Loko 30. maja 1896. Gimnazijo je obiskoval v škofovih zavodih v št. Vidu nad Ljubljano. Po končanih bogoslovnih študijih je bil posvečen

Župnik Anton Stanonik

v duhovnika 29. junija 1922 v ljubljanski stolnici. Kot kaplan je deloval po župnijah na Dolenjskem, v Beli krajini in najdalj v Vodicaah pri Kamniku, potem pa je postal župnik v Zgornjem Tuhinju. Ko so Nemci zasedli Jugoslavijo, so ga pregnali v Srbijo. Po vrnitvi v Ljubljano se je po kratkih mesecih službovanja umaknil pred komunisti v begunstvo. Begunska pot ga je vodila prek Avstrije v Italijo, kjer je bil par let v zdravilišču Arco di Trento, potem je odšel v Španijo in kmalu nato v Argentino. V Argentini je bil najprej za kaplana na župniji v Villa Ballester, potem pa ves čas kaplan v bolnišnici Haedo. Zadnja leta je v pokoju in biva pri nečakinji v Ramos Mejji. Tudi še kot upokojenec rad pomaga z maševanjem na argentinskih župnijah, mesec za mesecem hodi spovedovat rojake iz ramaškega okraja ob svetih urah in tudi duhovniških sestankov v Slovenski hiši vsako zadnjo sredo v mesecu se zmeraj udeležuje.

Zlatomašniku Stanoniku čestita k življenjskemu jubileju in opravlje-

nemu delu tudi naša revija in mi želi, da bi čil in delaven dočakal biserno mašo.

Majniško romanje Slovencev v Mendози in San Luisu

Po lujanskem romanju je msgr. Anton Orehar odšel v Mendozo, kjer je imel 13. in 14. maja duhovno obnovo za rojake, 15. maja obiskal šolo sv. Cirila in Metoda, se pogovarjal na mladinskem sestanku z dekletimi in fanti in v nedeljo 16. maja vodil romanje v Lulunto. Kljub neugodnemu vremenu se je romanja udeležilo veliko rojakov, ki so se zbrali pred cerkvijo in odšli v procesiji v cerkev. Romarsko mašo in pridigo je imel msgr. Orehar, med mašo pa je prepeval cerkveni zbor pod vodstvom prof. Božidarja Bajuka. Po opoldanskem odmoru so se vsi znova zbrali v cerkvi k pridigi, petim litanijam Matere božje in posvetitvi Marijinemu brezmadežnemu Srcu.

V ponedeljek 17. maja je odšel msgr. Orehar v San Luis. S tamošnjim slovenskim dušnim pastirjem Francem Novakom sta obiskala rojake in slovenske duhovnike, ki delujejo v sanluiski škofiji, župnike Avgusta Jambroviča v Justo Daract, Lojzeta Zupančiča v San Franciscu in Janeza Ogrina v Quinesu. V soboto zvečer je msgr. Orehar vodil za rojake duhovno obnovo v karmelski cerkvi, v nedeljo pa so romali v bližnji Vulcán, kjer so imeli sv. mašo s pridigo in posvetitvijo Marijinemu brezmadežnemu Srcu.

Žegnanje v Slovenski hiši

V nedeljo 30. maja je bilo žegnanje v Slovenski hiši v Buenos Airesu. Dan je bil lep in sončen in se je zbralo k slavnosti veliko rojakov iz vseh predelov Velikega Buenos Airesa. Ob 11. uri je bila v cerkvi Marije Pomagaj koncelebrirana maša. Z msgr. Antonom Oreharjem so somaševali Gregor Mali, Andrej Prebil CM, dr. Alojzij Starc in Franc Bergant. Med mašo je pel „Gallus“ pod vodstvom dr. Julija Savellija, orglala pa je ga. Anka Gasečjeva. V mašnem govoru je msgr. Orehar razvijal naslednje misli:

„Cerkev Marije Pomagaj v Slovenskih hiši je simbol povezanosti velike slovenske družine v Argentini. To je bil namen, ko smo se pred leti zanjo odločili. Tak je namen še danes.

Ob prihodu v Argentino smo se sicer razkropili po vsej deželi, čeprav nas je večina ostala v Velikem Buenos Airesu. Vsa leta pa gojimo željo, da skupaj ostajamo. To misel nam ohranja tudi naše osrednje svetišče Marije Pomagaj, h kateri radi hodimo, ne le v stiski, ampak tudi v veselju in z zahvalo.

Trije so, ki nam govore v naši cerkvi: Jezus, Marija in naše žrtve.

Jezus nam neprestano, tudi v času urejenega gmotnega položaja, kliče: 'Iščite najprej božjega kraljestva!'

Marija Pomagaj nas spominja preteklih let. Ker ob tej cerkvi stojijo naše kulturne ustanove: šole, listi in organizacije, nas opominja,

kako je vsem, mladim in odraslim, potrebno solidno oblikovanje, neprestana duhovna rast.

Žrtve, ki imajo prav tu spomenik, pa nas sprašujejo: Kako živite in delate? Ne kesajte in ne sramujte se svojega stališča! Kar ste storili nekoč v domovini, ko smo se borili proti brezbožnemu komunizmu, storite slično v novih razmerah! Ne pozabite pa, da je za resen odpor proti brezboštvu, ki grozi tudi tej deželi, potrebno močno krščanstvo.

Radi hodimo in romajmo v to cerkev. Pri Mariji Pomagaj naj vaši otroci prejemajo sv. krst, sv. birmo in prvo sv. obhajilo. Tu se naj zbira naša mladina. Z Marijinim varstvom naj tu mladi sklepajo sv. zakon. Tu se naj ustavlja vsak, ki pride v Slovensko hišo. Enkrat na leto pa naj po možnosti v cerkev Marije Pomagaj poromajo rojaki-verniki posameznih dušnopastirskih središč, da bomo tako še bolj povezani z Bogom in med seboj.

Zahvalimo se Mariji za varstvo doslej in se ji priporočimo za naprej.“

Msgr. Orehar je tudi priporočil posvetitev družin Jezusovemu presvetemu Srcu in brezmadežnemu Srcu Marijinemu.

Ob sklepu maše je podal poročilo o finančnem stanju in poslovanju Slovenske hiše in cerkve. Povedal je, da je bilo dohodkov 13,550.000 m\$n, izdatkov pa je bilo 21,715.000 m\$n. V „Čebelici“ je dolga 10,540.000 m\$n.

Ko se je zahvalili dobrotnikom za dosedanje sodelovanje, je pripo-

ročil rojakom, naj Slovensko hišo in cerkev podpirajo tudi za naprej.

Po maši je bilo skupno kosilo v veliki dvorani, ob 4 popoldne pa so bile pete litanije Matere božje.

Po končanem opravilu so ostali mnogi rojaki v dvorani ob mizah v prijateljskem pomenku.

Tombole

Slovenski krajevni domovi potrebujejo za svoje vzdrževanje in izboljševanje denarnih sredstev. Zato organizira vsak krajevni dom enkrat na leto tombolo. Tombolske prireditve so pri rojakihi priljubljene in dobro obiskane, saj hočejo rojaki skupne krajevne domove podpreti, obenem pa so tombolske prireditve ugodne prilžnosti za srečanje s sorjaki.

Po misijonski tomboli 4. januarja v Baragovem misijonišču v Slovenski vasi so bile v prvi polovici letošnjega leta še naslednje: 22. februarja na Pristavi v Castelarju (glavni dobitek: spalnica, 60 tombol, 250 činkvinov in 300 kvatern); 28. marca v Slomškovem domu (slovenski narodni dobitki: bogkot kot, skrinja, narodne noše, slov. bluza, znamenja, kozolci, krožniki, majolike, jodilnica, knjižna polica...); 23. maja v Našem domu v San Justu (glavni dobitek: 8-dnevni izlet z letalom v Bariloče).

15-letnica Slovenskega doma v San Martinu

V nedeljo 16. maja je praznoval Slovenski dom v San Martinu 15-

letnico blagoslovitve. Slavnost se je začela z mašo v okrašeni dvorani, ki jo je daroval krajevni dušni pastir in med katero je pel sanmartinski slovenski pevski zbor pod vodstvom Slavka Rupnika. Po maši je bilo v domu skupno kosilo.

Ob 4 popoldne se je začel popoldanski program, ki ga je povezoval Stanko Oberžan. Na programu je bil nastop šolskega zbora Rožmanove šole (ga. Marjeta Boltežar), pozdravi predsednika doma Franca Zorca, predsednika NO za Slovenijo Miloša Stareta, predsednika ZS Marijana Lobode, pisatelja Karla Mauserja iz Clevelanda, petje dekliškega okteta (prof. Ana Marija Klanjšček), govor prof. Tineta Vivoda, rajalni nastop šolskih otrok (gdč. Katica Kovač), pozdravne besede člana NO in predsednika Društva Slovencev Baraga v Torontu Otmarja Mauserja, „časnikarska konferenca“ o zgodovini in načrtih doma in nastop Slovenskega pevskega zbora v San Martinu (Slavko Rupnik). Pri družabnem delu je sodeloval Slovenski inštrumentalni ansambel.

Obisk pisatelja Mauserja

Od 13. maja do 10. junija je bil na obisku pri Slovencih v Argentini pisatelj Karel Mauser iz Clevelanda. Z njim sta bila tudi njegova soproga ga. Marija ter njegov brat Otmar Mauser, član Narodnega odbora za Slovenijo in predsednik Društva Slovencev Baraga v Torontu v Kanadi.

Pisatelj Mauser, ki je zelo pri-

ljubljen med Slovenci v Argentini, še posebej pri mladini, je obiskal vse slovenske šole v Buenos Airesu, imel sestanek z dekleti in fanti po mladinski maši v Slovenski hiši v nedeljo 23. maja (nad 200 deklet in fantov!), obiskal rojake v Mendozii, se udeležil srečanja s protikomunističnimi borci in imel spominski govor na proslavi v spomin pobitim domobrancem in vsem protikomunističnim žrtvam (nedelja 6. junija v Slovenski hiši). Pisatelj, ki je sodelavec naše revije, je kljub šibkemu zdravju izpolnil zahteven program in okrepil prijateljske vezi z rojaki v Argentini.

Slovenska kulturna akcija

Ska je svoj letošnji prvi kulturni večer (29. maja) posvetila 100-letnici Cankarjevega rojstva. O I. Cankarju, njegovem življenju in delu je predaval dr. Tine Debeljak ob skioptičnih slikah.

Na 2. večeru (12. junija) je predaval inž. Jernej Dobovšek v okviru Prirodoslovno-tehničnega odseka Slovenske kulturne akcije o barvilih.

Gledališki odsek SKA je letos organiziral gledališko šolo, ki jo vodi Nikolaj Jeločnik.

Ob obisku pisatelja Karla Mauserja, ustvarjalnega člana SKA, so se člani odbora zbrali z njim na seji 7. junija.

Igra "Trije vaški svetniki"

22. in 23. maja je bila v dvorani na Pristavi v Castelarju veseloigra „Trije vaški svetniki“, ki so jo v re-

žiji Mihe Gaserja igrali Nande Češarek, ge. Vida Pograjc, Vera Zurec, Kristina Jerovšek in gdčne. Mirta Rant, Marica Kurnik, Marija Dolinšek, gg. Joža Vombergar Miro Oman, Marjan Kopač, Mavric Kočar, Marjan Pograjc in režiser. Gledalci so obakrat napolnili dvorano, pozorno in veselo sledili poteku igre in ob koncu z aplavzom izrazili zadovoljstvo za izvedbo veseloigre, ki jo bodo igralci ponovili še po nekaterih drugih krajevnih domovih.

Ob škofovskem posvečenju dr. L. Ambrožiča

Na dan, ko je bil v Torontu v Kanadi posvečen v škofa dr. Lojze Ambrožič, ki mu bo poverjena skrb za narodnostne skupnosti v torontski nadškofiji, so se njegovi nekdanji profesorji in dijaki begunske gimnazije v špitalskem taborišču zbrali v cerkvi Marije Pomagaj v Buenos Airesu. Z msgr. Antonom Oreharjem, ki je v pridigi govoril o škofovstvu, so somaševali prelat Franc Novak, dr. Alojzij Starc in njegova gimnazijska tovariša Franče Bergant in Marko Mavrič. Po maši so podpisali pismo, ki so ga potem poslali novoposvečenemu škofu in ki se glasi:

Buenos Aires, 27. maja 1976

Dragi naš Lojze!
Prezvišeni pastir!

Nekdanji študentje špitalske gimnazije smo zbrani okrog oltarja Brezjanske Marije v Buenos Airesu, kjer somašujejo Tvoji nekdanji

sošolci. To se dogaja v trenutkih, ko Ti na severni polobli iste celine prejemaš milost in čast škofovskega posvečenja. V duhu Te spremljamo, se veselimo s Teboj in hvalimo Boga, ki je iz naših vrst poklical svoji čredi novega pastirja.

Prepričani smo, da ni slučaj, da postajaš škof danes, prav na obletnico tistega dne, ko je bil vrnjen v mučeništvo pred enaintridesetimi leti prvi transport naših prijateljev, na dan, ko je bil v Kranju mučen zaradi svoje vere prvi vrnjeni bogoslovac.

Dragi Lojze Ambrožič! Spominjamo se Te, molimo zate in Ti iz srca čestitamo. Bog Ti daj moči na odgovorni poti, ki Te čaka!

Tvoji sošolci in prijatelji

Cerkvena odlikovanja

Nekateri duhovniki celovške škofije so bili pred kratkim odlikovani: msgr. dr. Janez Hornböck, ravnatelj Družbe sv. Mohorja, župnik in dekan v Podgorjah, je postal častni kanonik celovškega stolnega kapitlja; župnik Janez Walcher iz Čajne v Ziljski dolini, Ludvik Maieritsch iz Grabštajna, dekan Kristo Srienec iz Šmihela ter prošt Franc Brumnik iz Dobrle vesi pa so postali konzistorialni svetniki.

Msgr. Stanko Grims, slovenski izseljenski duhovnik v Franciji, je postal konzistorialni svetnik ljubljanske nadškofije, g. Stanko Škrbe, župnik na Lipi na Koroškem, pa duhovni svetnik celovške nadškofije.

novice iz Slovenije

Po potresu

Katastrofalni potres 6. maja s potresnim središčem v sosednji Italiji je prizadel tudi Slovenijo v okolici Nove gorice, Kobarida, Tolmina, predvsem pa je bil uničevalen v Breginjskem kotu. Kljub močnemu potresnemu sunku človeških žrtev ni bilo, materialna škoda pa je zelo velika. Poleg družinskih hiš je tudi nad 20 cerkva na potresnem področju hudo poškodovanih.

V večini naselij na prizadetem področju so domovi hudo razmajani, zidovi razpokani, strehe vdrte, večinoma domov je neuporabnih. Ljudje so jih zapustili in bivajo v šotorih, prikolicah in podobno. Najhuje je prizadet Breginjski kot in Kobarid. Tudi bogoslužni prostori, cerkve, se na potresnem območju neuporabni; ponekod so uničene freske, v stropih in stranskih stenah režijo močne razpoke, odmet je odpadel, razmajani in razpokani so tudi zvoniki, zato so zvonovi na potresnem območju utihnili. Tudi župnišča so neuporabna, župniki ponekod stanu-

jejo v garažah, šotorih in prikolicah. Prizadetih je 21 cerkva in 7 župnišč. Samo na cerkvenih objektih so ocenili škodo za okoli milijardo novih dinarjev. V ljubljanski nadškofiji so bile mašne nabirke za prizadeto Primorsko zadnje nedeljo v maju.

Zasedanje jugoslovanske škofovske konference

Jugoslovanski škofje so se sestali na rednem pomladanskem zasedanju od 11. do 14. maja v Zagrebu. Prva dva dni so se škofje pogovarjali z zastopniki duhovniških svetov iz vseh jugoslovanskih škofij in izdali dve listini. Prva nosi naslov Navodila za pastoralni načrt, druga pa Medsebojni odnosi med škofi in duhovniki.

Splošne smernice za pastoralni načrt so razdeljene v tri dele. V 1. delu govorijo o evangelizaciji, da je treba duhovnike za to delo usposabljeni. Skrbeti je treba za njihovo duhovno življenje kot tudi za izobraževanje v teologiji in drugih vedah, ki so potrebne za sodobno pastoralno delo. Duhovniki naj bolj skrbijo za duhovne poklice in naj med seboj razvijajo zdrave človeške, bratske odnose. Pri dušnopastirskem delu naj radi sodelujejo tudi redovniki in redovnice in tudi navzočnost laikov v apostolatu Cerkve naj postane očitnejša. Duhovniki naj jim z duhovnimi vajami in z uvajanjem v globljo duhovnost omogočijo bogatejšo molitveno življenje, vključujejo naj jih v karitativno delo in

tudi v upravo cerkvenega premoženja.

2. del smernic govori o katehizaciji. Za posamezne skupine je treba sestaviti primeren katehetski načrt. Brez primerne priprave naj duhovniki ne dele zakramentov krsta, pokore, birme in zakona. Pripraviti je treba katehiste in katehistinje.

3. del smernic govori o pastoralni družini. Škofje priporočajo družinska bogoslužja, poudarjajo pomen družinske molitve in izražajo željo, da bi družinski prazniki dobili krščansko vsebino. Priporočajo tudi družinski apostolat. Krščanske družine naj bi se med seboj sestajale in uvajale v globljo krščansko duhovnost in apostolsko delovanje.

Nadžkof Cagna

Maja je papež imenoval nadškofa Maria Cagna za apostolskega nuncija na Dunaju. Nadškof Cagna je doslej skoraj 10 let zastopal v Jugoslaviji apostolski sedež. Ko je bil sklenjen med Jugoslavijo in Vatikanom protokol, je novembra 1966 prišel v Jugoslavijo najprej kot apostolski delegat, potem pa je postal pronuncij. Rad se je udeleževal različnih slovesnosti po posameznih škofijah. Kdo ga bo nasledil v Jugoslaviji, zaenkrat še ni znano.

Duhovnik Jože Šoštarec - umrl

26. aprila je umrl duhovnik Jože Šoštarec. Rodil se je l. 1907 na Krajni, v tišinski župniji (Prekmurje). Najprej si je izbral voja-

ški poklic, v 32. letu življenja pa je stopil v djakovsko bogoslovje. Bogoslovne študije je nadaljeval med vojno v Sombotelju, a je izstopil, l. 1948 pa je spet nadaljeval bogoslovje. Kot duhovnik je bil kaplan v Zemunu, potem župnik v Maradiku in zadnjih 20 let v Batini.

Bil je priljubljen duhovnik: dober pevec, pridigar, katehet, spovednik in svetovalec. Zadnja leta je bil šibkega zdravja in je zaprosil za upokožitev. Hotel se je vrniti v rojstno škofijo. Zadnji dve leti je rad pomagal v svoji rojstni župniji v Tišini.

Nov križev pot v Mokronogu

V župnijski cerkvi sv. Egidija je na cvetno nedeljo škof dr. Stanislav Lenič blagoslovil novi križev pot, ki ga je napravil akademski slikar Tomaž Perko. Cerkev je stara čez 150 let. Nad glavnim oltarjem je velika Langusova slika na platnu, novi oltar k ljudstvu in krstilnica pa sta delo arh. Janeza Valentinčiča. Cerkev ima tudi znamenite Goršičeve orgle.

Trije novi doktorji

Pred veliko nočjo so na rimskih univerzah napravili doktorat trije slovenski duhovniki. Na fakulteti za cerkveno zgodovino papeške Gregorijane je doktoriral France Dolinar (ml.) iz Zagorja ob Savi, na papeškem Bibličnem inštitutu Jože Krašovec, doma od sv. Eme pri Podčetrtku, in na Liturgičnem inštitutu sv. Anzelma Stanko Lipovšek, doma iz Vojnika pri Celju.

Med Slovenci v zamejstvu

Gonja proti Katoliškem glasu

V zadnjem času je v režimskem tisku v Sloveniji veliko napadov na tednik Katoliški glas, glasilo svobodoljubnih katoliških rojakov na Goriškem in Tržaškem. V ljubljanskem Delu sta ga napadla Boris Kutin 24. marca in dr. Jurij Zalokar 3. aprila, v ljubljanskem Nedeljskem dnevniku pa Marjan Remec 18. aprila.

Na napade je Katoliški glas odgovoril in navedel načela, ki ga vodijo pri pisanju: resnicoljubnost, zdrava kritičnost, svobodna misel, jasno mišljenje in hotenje, dobrobit slovenstva v zamejstvu in v matični domovini.

Spittal ob Dravi

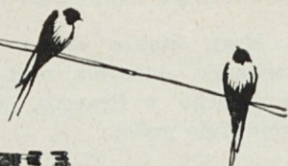
Slovenska katoliška misija v Spittalu je v nevarnosti, da bo prenehala delovati. G. Vidic, ki je po smrti g. Miklavčiča hodil maševat doslej ob nedeljah, je odpovedal s 1. julijem. Škofijski ordinariat je namrcraval s 1. julijem poslati v Spittal g. Stanka škrbeta, ki je bil po prihodu iz Argentine najprej župnik v Požarnici, sedaj pa je na Lipi nad Vrbo na Koroškem. Notranje mini-

strstvo, ki odloča o stanovanjih, ki jih je zgradil Visoki komisariat za begunce, pa je odbil prošnjo, da bi stanovanje ostalo v dušnopastirske namene. Ko je narodni delegat za Slovence v Avstriji protestiral na občini proti odvetju stanovanja, so mu dejali, da slovenskim vernikom niti ni dosti do tega, če je duhovnik pri njih.

Prof. Jože Peterlin — umrl

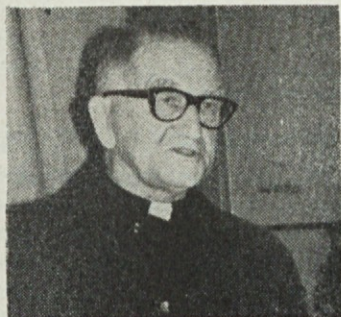
Tržaške Slovence je hudo prizadelo vest, da je kulturnega delavca prof. Jožeta Peterlina 4. marca na cesti v Trstu zadela srčna kap. Pokojnik je bil po rodu Dolenjec, rojen 1. 1911 na Vinjem vrhu. Kot študent se je pridružil akademikom, ki jih je vodil od komunistov umorjeni duhovnik prof. Lambert Ehrlich v klubu Straža. Postal je tajnik na dekanatu teološke fakultete v Ljubljani. Maja 1945 se je pred komunisti umaknil v begunstvo. Iz taborišča Monigo pri Trevisu, kjer je poučeval na begunski gimnaziji, je kmalu odšel v Trst, kjer je dr. Srečko Baraga organiziral slovensko šolstvo. Prof. Peterlin se je nastanil na Opčinah nad Trstom in poučeval v slovenskih šolah. Neutrudno je poleg šole deloval pri slovenskih oddajah tržaškega radia, organiziral slovenske večere, tabore na Repentabru, dijaške akademije, Slovenski oder in bil tudi glavni organizator vsakoletnih srečanj slovenskih izobražencev v Dragi. Bil je vseskozi prepričan katoličan.

SLOVENCI PO SVETU

Misijonar Stanko Poderžaj - umrl

Dne 23. aprila letos je umrl v Kalkuti v Indiji jezuitski misijonar p. Stanko Poderžaj. Rajni misijonar se je rodil v šentpeterski župniji v Ljubljani 24. maja 1904. Po maturi je stopil v jezuitski red in se kmalu začel pripravljati za misijone v Indiji. Tja je odšel l. 1929 in se je šele po 45 letih prvič vrnil v domovino za nekaj mesecev. S soprobrati Demšarjem, Sedejem, Drobničem, Udovčem in Vidmarjem je postavil temelje bengalskemu misijonu slovenskih jezuitov v Indiji. Bil je neumorno delaven in graditelj do smrti. Umrl je za rakom. Pokopali so ga poleg jezuitskega misijonarja

Rajni misijonar Poderžaj

Viktorja Sedeja na jezuitskem pokopališču v Kalkuti, ki ga je sam uredil.

Misijonar Poderžaj sodi med največje slovenske misijonarje. Neutrudljiv je bil tudi v grajenju cerkva, šol in župnišč. Prizadeval si je, da bi za svoje delo pridobil velikodušnih slovenskih vernikov. Prosil je, da bi mu slovensko misijonsko zaledje pomagalo z molitvijo, s poklici in z darovi. V „Bengalskem zvonu“ je veliko pisal o bengalskih ljudeh, njihovih verstvih in znamenitostih. Rojakom doma in po svetu je tudi veliko pisal.

L. 1974 je misijonar Poderžaj po 45 letih delovanja v Indiji potoval prek Azije in Tihega oceana v ZDA in od tam prek Atlantskega oceana v Evropo in na obisk domovine. Iz Severne Amerike pa je skočil še k rojakom v Argentino. Pri nas v Buenos Airesu je imel tedaj več misijonskih srečanj in predavanj s skioptičnimi slikami, nas seznanil s svojim delom in okrepil misijonsko zavest rojakov.

Naj mu bo Gospod bogat plačnik, saj je dolgotrajno in velikoduno deloval za božje kraljestvo!

Zlatomašnik Stanko Grims

Msgr. Stanko Grims, dolgoletni izseljenski duhovnik med rojaki v Merlebachu v Franciji, je obhajal svojo zlato mašo.

Jubilant je bil rojen 7. maja v škofji Loki, gimnazijo dovršil v škofovih zavodih v št. Vidu nad Ljubljano, bogoslovje na teološki fakulteti v Ljubljani in bil posvečen v duhovnika 29. junija 1926 v Ljubljani. Po posvečenju je bil najprej prefekt v Zavodu sv. Stanislava v št. Vidu, potem kaplan v št. Rupertu na Dolenjskem, od l. 1935 pa je izseljenski duhovnik v Merlebachu. L. 1951 je dobil naslov monsignorja. V Merlebachu, kjer je že 41 let, je 1. maja daroval zlato mašo, 7. maja pa praznoval 75-letnico svojega rojstva.

Življenje rojakov v rudarskih predelih vzhodne Francije je zadnja 4 desetletja tesno povezano z življenjem in delovanjem msgr. Grimsa, tako v verskem kot v kulturnem in narodnem pogledu. Z izseljenskimi rojaki je delil vsakdanje življenje, skrbi in tegobe, z njimi je delili težave vojne vihre in povojne zmede, zato je znal v vsakem času in v vseh okoliščinah ohraniti in pokazati pravo pot. S svojo vedro naravo je premnogokrat prinašal življenjskega optimizma in veselja. Zlatomašniku čestita k velikodušnemu dosedanjemu delu tudi naša revija in mu želi, da bi v zdravju mogel storiti še veliko za rojake na svojem dušnopastirskem področju sredi tuje dežele.

Združitev krščanskih skupin na Nizozemskem

Za parlamentarne volitve, ki bodo letos na Danskem, so se združile tri krščanske politične skupine: Katoliška ljudska stranka, Protirevolucionarna stranka (kalvinistična) in Zgodovinska krščanska zveza (protestantovska). Imajo namen bojevati se skupno za krščansko ureditev družbe proti marksističnim in tudi proti kapitalistično liberalnim skupinam.

Po štirinajstih stoletjih

Pred štirinajstimi stoletji so irski misijonarji širili katoliško vero po raznih krajih Evrope, tudi med Slovenci. Tedaj so obiskali tudi Islandijo. Toda kmalu so bili izgnani. Ob reformi se je razširil v Islandiji protestantizem, ki je preprečeval širjenje katoliške vere na tem otoku. Šele sedaj — po štirinajstih stoletjih — so dovolili šestim katoliškim redovnicam, ki so izučene bolničarke in bodo opravljale bolničarske posle v neki bolnišnici blizu glavnega mesta, da se smejo tam naseliti.

„Islamochristiana“

je naslov nove revije, ki jo izdaja Papeški inštitut za arabske študije v Rimu. Namen revije je prinašati članke katoliških in arabskih piscev o vprašanih, ki zanimajo katoličane in muslimane, zlasti kar zadeva zблиžanja obeh verstev v smislu navodil drugega vatikanskega koncila.

Kontrola župnijskih knjig na Češkoslovaškem

Češkoslovaška je tista komunistična satelitska država, ki najbolj preganja katoliško Cerkev. Toda ne preganja samo duhovnikov in jih zapira in kaznuje za vsako malenkost, ampak tudi nadzira državljane glede njihovih zvez s Cerkvijo. Mnogi verniki so se v strahu za svojo službo hodili tajno poročat v oddaljene župnije in tam so tudi krščevali svoje otroke. Po predpisih kanonskega prava so župniki ta opravila vpisali v svoje župne knjige. Komunistične oblasti pa so začele pregledovati te knjige, kar ima za posledico novo preganjanje vernikov.

Obveščevalna sredstva jezuitov

Izšlo je poročilo o obveščevalnih sredstvih jezuitov po vsem svetu. Jezuiti izdajajo 451 publikacij: časopisov in revij v najrazličnejših jezikih. (Ni nam znamo, ali je med te publikacije všteto tudi „Pismo z bengalskih poljan,“ ki ga je redno iz-

dajal naš rojak p. Stanko Poderžaj DJ v Kalkuti v Indiji.) Dalje posedujejo jezuiti 29 radijskih postaj, 2 televizijski postaji, 24 središč za pripravo radijskih programov in 12 središč za pripravo televizijskih programov. Tudi vzdržujejo 40 obveščevalnih šol.

Vatikan in Sri Lanka

Državna oblast v Sri Lanka (bivši Cejlon) dolgo časa ni bila naklonjena katoličanom. V zadnjem času pa so se razmere bistveno izboljšale in sta Vatikan in Sri Lanka izmenjali diplomatske zastopnike. Sri Lanka ima 14.700.000 prebivalcev, od katerih je 917.000 katoličanov. Prvi stiki s katoliško Cerkvijo so bili že v letu 1322. Leta 1548 je otok obiskal sv. Frančišek Ksaverij, leta 1834 je bil ustanovljen apostolski vikariat, leta 1866 pa redna cerkvena uprava. V republiki je 11 škofov (10 domačinov, tudi kardinal je domačin). Duhovnikov je 652 (od tega 592 domačinov).

Petek namesto nedelje

V Ugandi namerava njen — po svojih posebnih gestah znani — državni poglavar, maršal Idi Amin, nadomestiti nedeljo s petkom. Amin je goreč musliman in poskuša na vse načine zabrisati krščanske navade in preprečiti širjenje krščanstva v tej državi. Izgnal je že mnogo katoliških misijonarjev, prepovedal nekaj protestantovskih in drugih verskih sekt.

Več katoliških duhovnikov za Sovjetsko zvezo

Znano je, da je v Moskvi samo eden katoliški duhovnik in še ta je na voljo samo tujemu diplomatskemu osebju. To stanje izvira še iz leta 1933 na temelju sporazuma med ZDA in Sovjetske zveze. Sedaj pa so visoki zastopniki sovjetske vlade izjavili demokratskem kandidatu za predsednika v ZDA R. Sargentu Shriverju, da je vlada pripravljena dvigniti število katoliških duhovnikov v Sovjetski zvezi na štiri ali pet duhovnikov. Zadevna prošnja s strani ZDA bi bila sprejeta — tako so izjavili zastopniki sovjetske vlade — „v duhu Helsinkija.“

Katedrala v Vladimiru spremenjena v muzej

Komunisti v Rusiji preganjajo vse vere. Katoličane latinskega in vzhodnega obreda so smatrali za najbolj nevarne in so jih takorekoč izbrisali iz ruske zemlje. Tudi razna druga verstva so onemogočili. Pravo-

slavno Cerkev pa so napravili za poslušno dekle komunističnega režima. Zapiranje pravoslavnih cerkva se stalno nadaljuje. Nedavno je bila na vrsti slavna katedrala v Vladimiru, ki leži 180 km vzhodno od Moskve. To je stara srednjeveška katedrala s svetovno znanimi freskami mojstra Andreja Rubjeva. Ker se je krajevni škof Nikolaj temu prtlju katedrale uprl, je bil premeščen v drug kraj. Katedrala pa je postala muzej.

Ruanda — katoliška država

Ruanda je mlada država v Afriki in šteje 3.800.000 ljudi. V tej državi katoliška vera izredno hitro napreduje. Dočim je bilo v letu 1925 29.000 krščenih vernikov in 10.000 katehumenov, ki so se pripravljali na krst, je bilo v letu 1975 že 1.688.052 krščenih in 280.267 katehumenov. Katoličani imajo torej že večino v tej državi, kjer je sedaj 207 domačih duhovnikov in 527 domačih redovnic.

Isti datum Velike noči za vse kristjane

Od leta 1978 dalje bo ves krščanski svet obhajal Kristusovo vstajenje na isti dan, to je na nedeljo po drugi soboti v aprilu. Za ta datum so se poleg katoliške Cerkve izrekle vse krščanske Cerkve, združene v Svetovni zvezi Cerkva (pravoslavni, protestanti, anglikanci itd.). Samo poljska pravoslavna Cerkev se je izrekla proti temu datumu.

Muslimanska mošeja v Rimu

V svetem letu je bila tudi dokončno potrjena vest, da bo v Rimu zgrajena mogočna mošeja za muslimane. Tudi to naj bi bil znak dobrote in naklonjenosti do bratov, četudi so druge vere. Mimo časopisnih in radijskih vesti je bilo možno dobiti o tem podatke in dovoljenje za objavo iz prvega vira.

1) 15. maja 1974 je rimska občina podarila Islamskemu kulturnemu centru s sedežem v Rimu zemljišče ob vznožju griča Monte Antenne poleg Vile Ada, na cesti Via Salaria. Zemljišče meri 30.000 m².

2) Mošeja bo zavzemala površino 4.000 m² in bo lahko sprejela 5.000 oseb.

3) Načrt za mošejo je napravil tuniški inženir Bouzid, poročen z Italijanko; živi v Milanu. Svoje delo je izvršil gratis.

4) Izvršno komisijo za zgraditev mošeje sestavljajo: predsednik: poslanik Saudske Arabije v Rimu, člani: poslaniki Pakistana, Omana, Tunizije ter ravnatelj islamskega centra v Rimu. — Ta komisija sedaj proučuje načrte za novo mošejo, narkar jih bo s svojim poročilom predložila glavni komisiji, ki jo sestavlja 15 poslanikov islamskih držav, ki so akreditirani pri ital. vladi v Rimu. Potem ko bo načrte odobrila glavna komisija, jih bodo poslali različnim islamskim državam, ki so obljubile potrebna finančna sredstva za zgraditev. Vsaka država bo predložila kritično oceno načrtov in stavila

predloge za izboljšanje. Nova komisija bo proučila vse te predloge in predložila poročilo, ki bo služilo za izdelavo dokončnih načrtov mošeje.

5) Mošeja v Rimu bo kraj molitve in spomenik vreden večnega mesta.

6) Mošeja bo zelo bogato opremljena; imela bo sedem minaretov, ki bodo simboli sedmih rimskih gričev.

7) Ko bodo načrti odobreni od islamskih držav, bodo predloženi inšpektorju za umetnost v Rimu, v odobritev gradnje.

8) Mošejo bodo gradili osem let.

9) Predno bodo vse priprave za pričetek gradnje končane, bo poteklo precej časa.

10) Stroški za zgraditev mošeje bodo znašali okoli 30 milijonov dolarjev, lahko se pa bodo še povečali, če bodo to zahtevala dela.

Že pred 23 leti je perzijski šah Reza Pahlevi sprožil predlog za mošejo v Rimu, kot že imajo Judje svojo sinagogo. Vatikan ideji takrat ni bil naklonen, zlasti ko so hoteli graditi mošejo na Monte Mariu, kjer bi nadkrilila baziliko sv. Petra. Zgraditev na Fiumicinu so odklonili muslimani. Sedaj je prišlo do omenjenega sporazuma z italijanskimi oblastmi, Vatikan pa ni stavil ugovorov. V Rimu je 35.000 muslimanov. Vsak petek se sestanejo v dvorani islamskega kulturnega središča v Rimo k molitvi.

Roman Rus

KJE JE KAJ

UVODNIK	Naša svetišča (A. O.)	385
NAŠA VPRAŠANJA	Za novo setev in novo žetev (M. Magister)	387
VETRINJ	Vetrinjsko polje (Karel Mauser)	391
VERSKI ČLANKI	21 novih kardinalov (A. S.)	395
	To ni evtanazija (Družina)	399
	Bogoslužno petje (prof. B. Bajuk)	401
RAZNO	Drugi slovenski rod na Angleškem (msgr. Ignacij Kunstelj)	393
	O Cankarjevi veri (dr. T. Debeljak)	407
	Zgodba msgr. L. Kristanca	414
LEPOSLOVJE	Tkanina revna sem (Fr. Balantič)	386
	Vrhnika, prečuden kraj! (Ivan Cankar) ...	412
	Žalostinka (Fr. Balantič)	413
	Prošnja za besede (Fr. Balantič)	419
V DRUŽINI	Zibelka (Emilijan Cevc)	420
	Dnevnik nerojenega otroka (M. Swab)	424
ZA MLADINO	Slovenski mladini v Argentini (K. Mauser)	425
	Kdo pozna ubijalca (Goldmann-Mizerit) ...	428
	Mladinska himna (dr. T. Debeljak)	429
ROMAN	Izseljenci (Johan Bojer-Božo Vodušek) ...	430
NOVICE	Med nami v Argentini	435
	Novice iz Slovenije	440
	Slovenci v zamejstvu	442
	Slovenci po svetu	443
	Svetovne novice	445

duhovno življenje

je slovenski verski mesečnik, ki ga
izdaja konzorcij (msgr. Anton Orehar);
urejuje uredniški odbor.

Editor responsable: msgr. Antonio
Orehar — Ramón L. Falcón 4158,
1407 Buenos Aires, Argentina.

Registro de la propiedad Intelectual
No. 1.313.507

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425,
1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna,
Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires.
ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass
Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.
Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304
St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103,
USA.

KANADA: Ivan Marn, 131, Treeview
Drive, Toronto 14, Ontario, Canada.

TRST: Marijina družba, Via Risorta 3,
Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzu-
tta 18, Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mo-
horjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Letna naročnina v Argentini in obmej-
nih državah je 1.200 pesov; v ZDA in
Kanadi 9 dolarjev; v Avstriji 160 šilin-
gov; v Italiji 3.5000 lir; drugje proti-
vrednost dolarja.

DENARNA NAKAZILA NA NASLOV:

Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158,
1407 Buenos Aires, Argentina.

Zunanja oprema in stalna zaglavja
„Duhovnega življenja“ in „Božjih ste-
zic“: Stane Snoj.

Odrešenje ni bilo drugače mogoče, kakor da je božji Sin svojo kri dal v zadoščenje božji pravici. Ker je v preliti Jezusovi krvi naše odrešenje, zato vse naše zaupanje sloni na mukah, v katerih je svojo kri prelil. V teh besedah pa tudi moremo razumeti dogodke naše dobe.

Kri se je prelivala, tudi kri našega naroda, in se, kakor slišimo iz iz domovine, še tako strahotno preliva, da nas srce boli. Naši fantje in možje umirajo deloma pod izreki sodišč, deloma brez njih, in s svojo krvjo namakajo našo zemljo. Kako lahko se v naši duši vpricho vsega tega porodi vprašanje: „O Bog, zakaj dopuščáš vse to?“

Tako pravimo, ker so pri tem prizadeti naši najdražji, očetje, bratje in sinovi, tisti, na katere je naš narod gradil upanje v lepšo bodočnost.

Bog je to dopustil, ker brez prelivanja krvi ni odpuščanja grehov. In tako smemo upati, da bo to prelivanje krvi, skupaj z Zveličarjevo prelito krvjo, prineslo odpuščanje nam in vsem tistim, ki tako strašno greše.

Če vdani v božjo voljo, podprti s Kristusovo milostjo in vsi skupaj v begunstvu in oni naši tam v domovini svoje trpljenje združimo s trpljenjem Kristusovim in zasluženjem Njegove presvete krvi, potem je ta pretekla kri tekla in še teče v naše odrešenje, da bo vsaj tisto od nas, kar bo še ostalo, rešeno iz krempljev brezboštva in spoznalo zlohotnost brezbožnikov, ki hočejo uničiti vse božje v nas.

